

SLOVENSKI NAROD

Izšaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati: do 30 petič 2 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inserati petič vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Insera ni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 420 D

Upravitelstvo: Knafljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.
Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.
Poština plačana v gotovini.

Francoski dezinteresma

Razvoj srednjeevropske politike v zadnjih letih in sploh od premirja dalje ne jemlje tistega pravca, ki smo si ga želeli slovenski narodi. S svojimi težnjami za samostalno nacionalno državnost smo med vojno nastavili vprašanje likvidacije bivše avstro-ogrške monarhije in potem od premirja in pri sklepanju mirovnih pogodb povedali, kako si zamišljamo svoje nadaljnje, kulturni in gospodarski zamenjati samostalno nacionalno in politično življenje. V tej zvezi smo že tedaj odgovorili na vprašanje sigurnosti in varnosti naše samostalnosti ter zahtevali preureditev Srednje Evrope, ki bo onemogočila vsak poizkus povratka kakršnekoli oblike pokopane Avstro-Ogrske.

V tem stremjenju in s temi zahtevami smo le delno uspeli. Res smo pričeli svoje zapadne zaveznice, da je povratek avstro-ogrške monarhije, četrta samo v gospodarski obliki podonavske federacije povsem nemogoča koncepcija in da se ji moramo zoperstaviti iz vitalnih prometičnih, gospodarskih, finančnih in sploh nacionalno-političnih motivov. Zato pa nastopa avstrijsko vprašanje v še težji obliki.

Kljub našim opominom so se pri mirovnih pogodbah storile usodne pogreške in te pogreške gredo v dobri meri na rovaš francoske diplomacije, ki ni razumela naših političnih nasvetov ter hodila svoja pota. V tem oziru velja opozoriti na izjemno francosko stališče napram Avstriji!

V tej točki lahko danes povsem sigurno in dokazljivo trdimo, da je francoska politika storila usodopolen pogrešek, ki se že temeljito maščuje.

Izhajajoč iz napačne predpostavke, da bo mogoče preprečiti ustanovitev Velike Nemčije le z ustanovitvijo samostalne Avstrije, je francoska diplomacija pomagala Avstriji ekonomsko in politično na noge. Pri tem so sodelovali tudi motivi romantične zaljubljenosti do Dunaja, do dunajskega življenja in druge take stvari, ki igrajo v diplomaciji in v politiki marsikje in marsikdaj prevladno vlogo. Francoski politiki so mislili, da se bo samostalna Avstrija bolj in bolj diferencirala ter na koncu postala samostalna država, nasprotnica vsakega vsenemškega združenja, kakor je Svica.

Kaj vidimo v zadnjih štirih, petih letih? Da se je Avstrija s pomočjo zapadnih velisil in predvsem s podporo Francije ekonomsko tako stabilizirala, da ima danes eno najbolj zdravih valut v Evropi! Pa še več! Koncesije, ki se leto za leto izširjajo iz Evrope na škodo sosedov avstrijske republike pod preteklo združitve z Nemčijo, služijo le nadaljnjemu jačanju te države in sicer jačanju, ki naj koristi bodoči faktični združitvi z Nemčijo.

Pokret za združitve je zavzel že take dimenzije, da moramo z združitvijo računati kot z gotovim dejstvom najbližje bodočnosti!

Gre sedaj samo zato, da se razčisti politični teren in da se ugotovi, kdo bi imel od te združitve koristi in kdo škodo in kaj je treba sedaj, morda res v poslednji uri ukreniti, da se ta združitve paralizira s primernimi srednjeevropskimi političnimi programi in preureditvami.

Z združitvijo pridobi predvsem Nemčija. Ta bo polajšala svoje revnšne zahteve napram Franciji. Tudi Češka republika in naša država imata dovolj povoda, da se radi take združitve spozumeta na gotovem konkretnem odškodninskem programu in da naglasita svoje protizhteve.

Ali se bo Italija dobro počutila, če bo za Bremerjem čepela Velika Nemčija in prežala na priliko, da se vsuje na Južno Tirolsko in da rešuje svoje zarobljene brate v Nemškem Tirolu, je drugo vprašanje. Nas se to vprašanje ne tiče. Naj le Italija sama rešuje svojo varnost.

Mi imamo velik interes na tem, da izvedemo, kako misli o teh stvareh francoska diplomacija, ki kaže tako v časopisu kakor drugod nekaj dezinteresma na dogodkih v Srednji Evropi. Nemška diplomacija je že dokazala, da zna v povojnem času izbrati marsikatero slabost Pariza. Prepričani smo, da bo tudi v bodoče na diplomatskem polju mnogo bolje, kakor pa je nastopala v svetovni vojni s svojimi pretirano proslavljenimi vojskami.

Na predstojećem zasedanju Društva narodov bodo evropski diplomati govorili o Avstrijski republiki ter menda prižgali, da je vredna in možna samostalnega ekonomskega življenja brez varstva evropskega komisarija dr. Zimmer-

Pred rešitvijo spornih vprašanj v RR vladi

Minister Trifunović namestnik dr. Ninčiča. — Rešitev uradniškega vprašanja. — Obojestransko nezaupanje med radičevci in radikali.

— Beograd, 2. septembra. Sestanek Zveze narodov v Ženevi vzbujala pozornost vseh političnih krogov, ker se računa, da bo ob tej priliki urejeno mnogo vprašanj glede medsebojnih odnosov balkanskih držav, zlasti v zvezi z znanim načrtom grškega zunanjega ministra Rendisa o varnostnem paktu za balkanske države in o obvezni arbitraži. Naši vladni krogi ne taje nezadovoljstva nad načinom, po katerem se vrši reklama za ta načrt, ki za nas nima tolikega pomena, dokler se ne rešijo med nami in Grško razna sporna vprašanja, v prvi vrsti vprašanje železnice Gjevgjelija—So-un in vprašanje solunske svobodne cone.

Zunanjega ministra, ki je že odpotoval na Lido, kjer obišče svojo družino in odkoder odpotuje v Ženevo, bo zastopal v času njegove odsotnosti minister za vere Miša Trifunović.

S povratkom namestnika min. predsednika Marka Gjurčiča, ki je bil večeraj na Bledu v avdienci pri kralju, se pričakuje nekoliko več življenja v političnem položaju in v delu vlade. Na vrsto imajo priti razna resorna in politična vprašanja, predvsem glede imenovanja novega uradništva v prečanih krajih, glede katerega postajajo radi-

čevci že nestrpni. Kakor znano, vlada v tem pogledu nesoglasje med radikali in radičevci in se je rešitev tega vprašanja odlagala do zadnjega časa. Iz vladnih krogov se javlja, da bo rešeno popolnoma sporazumno, kakor hitro se se-stanejo v Beogradu vsi ministri. Iz rešitve tega vprašanja bo tudi razvidno, kakšno bo nadalnje stališče radikalov napram radičevcem.

Tako iz radičevskih, kakor radikalnih krogov se v javnost neprestano razširjajo vesti, da so voliči z velikim zadovoljstvom sprejeli novo politiko sporazuma. Ravno to neprestano zatiranje o odobravanju te politike pa vzbuja med političnimi krogi upravičen sum, da razpoloženje med pristaši ene, kakor druge stranke napram RR sporazuma ni ravno presilno, ker se na obeh straneh dvomi nad odkritosrčnostjo in iskrenostjo zaveznitva.

— Beograd, 2. septembra. (Izv.) Današnja „Politika“ objavlja izjavo Gjeorgija Jelenića iz zagrebskih „Novosti“, s katero se priznava nesoglasje med radičevci in radikali v zadevi rešitve imenovanja novih uradnikov, kar skuša Jelenić odstraniti s fuzijo radičevcev in radikalov. Radičevci seveda to odklanjajo v posebni izjavi, ki jo prinaša današnja „Politika“.

Neodvisnost Avstrije in varnostni pakt

Onemogočenje priključitve Avstrije k Nemčiji s posebnimi pogodbami. — Gospodarska pogodba med nasledstvenimi državami.

— London, 1. septembra. Sklep Italije, da se udeleži konference pravnikov o varnostnem paktu, se smatra v Londonu kot dogodek večjega pomena. „Daily Telegraph“ je mnenja, da bo Italija kot kontinentalna država zahtevala zaključitev posebnih pogodb v svrhu varstva lastnih mej in interesov. Ker pa ne obstoje med Italijo in Nemčijo neposredne meje, bi se morala pritegniti k zaključitvi teh pogodb Avstrija, radi česar bi se moral varnostni pakt razširiti v tej smeri. Diplomatski sotrudnik lista je mnenja, da skušajo ne samo v Berlinu, temveč tudi v Parizu v zadnjem času iz raznih razlogov pritegniti Italijo k pogajanjem o paktu. Ni pa še gotovo, ali je Briand podvzel tozadevne korake samo zaradi tega, da bi se sklenila posebna pogodba o neodvisnosti Avstrije. Kar se tiče Anglije, ni izključeno, da se uresniči italijanski načrt pogodbe med Italijo in Anglijo glede skupnih interesov v Sredozemskem

morju in bližnjem vzhodu za slučaj, da pride do posebnih pogodb.

— London, 1. septembra. Kakor poroča „Daily Telegraph“, sta oba delegata Zveze Narodov Layton in Rist mnenja, da je mogoče obstoj neodvisne Avstrije. Glede tozadevnih predpogojev pa se njih mnenji ne strinjata. Layton zagovarja znižanje uvoznih carin med Avstrijo in sosednimi državami brez prejudica za doboče o največjih ugodnostih v zunanji trgovinskih pogodbah Avstrije. Rist pa zahteva nasprotno zaključitev gospodarske pogodbe med vsemi nasledstvenimi državami, pri čemer naj bi se Anglija in Francija odpovedali največjim ugodnostim. Francija bi bila pripravljena sprejeti ta načrt, da bi za vselej preprečila priključitev Avstrije k Nemčiji. Nasprotno pa angleško trgovinsko ministrstvo ni naklonjeno misli, naj bi Anglija v to svrhu žrtvovala svojo trgovino z nasledstvenimi državami.

Zasedanje Zveze narodov

Mosulsko vprašanje pred rešitvijo. — Francoska delegacija.

— London, 1. septembra. Chamberlain je v ponedeljek odpotoval z angleško delegacijo preko Dobra v Ženevo. Razen zunanjega ministra so člani angleške delegacije viscount Cecil, vojvodinja Atholl, ki je državna podtajnica za prosveto in ki bo prvič prisostvovala zasedanju Zveze narodov, nadalje ravnatelj prekomorske trgovine A. M. Samuel ter sir G. D. Grahame.

Kakor poročajo listi, bo glavna naloga angleške delegacije v sodelovanju pri razpravi o mosulskem vprašanju. Predlogi komisije Zveze narodov se bodo še enkrat podrobno razpravljali ter se z ozirom na to omenja, da bo imela angleška delegacija zelo težko stališče napram turškim željam in zahtevam. „Star“ izjavlja, da leži odločitev o vojni in miru v srednjem vzhodu v sklepih Zveze narodov glede mosulskega vprašanja. Čuje se, da je Baldwin pripravljen, sprejeti podaljšanje mandata za nadaljnjih 25 let, da bi tako preprečil vrnitev Mosula Turčiji. To stališče Baldwina ome-

njeni list ostro napada, češ da bi imeli od podaljšane mandata korist samo petrolejski bogataši. Angleški narod nima nobenega interesa na tem mandatu, ker ima nositi samo znatna finančna bremena, na drugi strani pa je tudi mogoče, da bi bila Anglija prisiljena vsled naraščajočega sovražnega stališča Turkov ali pa vsled omejenih sporov pričeti vojno. Dogodki v Maroku in Siriji naj bi bili Angliji dokaz, kako težavno je voditi tudi dobro oboroženim velisilam kolonialne vojne.

— Pariz, 1. septembra. Kakor znano, bosta francoski delegaciji na zasedanju Zveze narodov načelovala min. predsednik Painleve in zunanji minister Briand. Stalni zastopnik Francije pri Zvezi narodov Leon Bourgeois, ki zaradi bolezni ne bo mogel prisostvovati zasedanju, je imenovan za častnega predsednika francoske delegacije. Francosko delegacijo tvorijo Pavel Boncour, Louchere, senator Henry de Jouvenel, senator Pams, poslanci Montigny, Plais-

manne. Prepričani smo, da se bodo tudi pri tej priliki našli ugajni govorniki, ki bodo velikodušno priznavali vse mogoče laskavosti sosedni republiki pri tem pa pozabili na sedaj že večletno politično akcijo Berlina in Dunaja za čimprejšnjo gospodarsko in politično ustanovitev Velike Nemčije.

Ta pokret je tako jaseen in na dani, da je že čas, da odpošlje francoska diplomacija v Ženevo spretnejše politike in da tudi sicer opozori svet kako si hoče Nemčija pripraviti politično hegemonijo nad Evrope. Najprvo z združitvijo

sant, Nogaro, glavni tajnik splošne strokovne zveze Jouhaud in vseučiliški profesor prava Cassin. Briand je dospel v Ženevo v ponedeljek popoldne z Loucherejem.

Italijanski finančni minister za zaščito lire

— Rim, 2. septembra. Da se prepreči spekulacija v škodo lire, je italijanski finančni minister prepovedal dovoljevati kredite v lireh inozemskim finančnikom, eskomptirali lire, ki jih emitirajo inozemske tvrdke za svoje nastavitve v Italiji, nadalje izplačila inozemskim denarnim zavodom, ako ni podana protivrednost v devizah. Vsi menični raporti se morajo sporočiti vladi z navedbo imen nasprotne stranke. Eskomptirnim družbam dovoljeni krediti se morajo takoj pregledati, da ne pridejo v inozemstvo.

CARINSKA VOJNA MED AVSTRIJO IN NEMČIJO

— Dunaj, 2. septembra. Načrt provizoričnih pogajanj med Avstrijo in Madžarsko je opuščen. Madžarska je tozadevni avstrijski predlog zavrnila, ker more v tem času izvažati v Avstrijo edino le še grozdje v večjih množinah. Avstrija pa noče privoliti v znižanje uvozne carine na vino, ki ga zahteva Madžarska. Kakor se domneva, želi Madžarska, da bi došlo povodom zasedanja Zveze narodov do razgovora med zastopniki avstrijske in madžarske vlade in da bi se ob tej priliki ustvarila podlaga za končna trgovinska pogajanja.

NEMŠKO - RUSKA TRGOVINSKA POGAJANJA V ZASTOJU

— Berlin, 2. septembra. Medtem, ko se je pred par dnevi še pričakovalo, da bo nemško-ruska trgovinska pogodba v kratkem podpisana, je sedaj nenadoma nastala nevtrnost, da se pogajanja prekinijo. Prvotno so se na obeh straneh opustile razne sporne zahteve, ki so se rešile večinoma s kompromisi, te dni pa je ruska sovjetska vlada umaknila skoro vse svoje popustitve in obnovila svoje prejšnje zahteve. V zunanjem ministstvu Nemčije so mnenja, da hoče ruska vlada izvršiti na ta način pritisk na Nemčijo v vprašanju varnostnega pakta in tako dolgo zavleči zaključitev trgovinske pogodbe, dokler ne bo padla glede varnostnega pakta končna odločitev.

Incident na kolodvoru

Z današnjim popoldanskim brzovlakom se je vozilo skozi Ljubljano več italijanskih dijakov, ki so na kolodvoru izstopili ter se sprehajali po peronu. Iz neznanih razlogov so nekateri izmed njih pričeli izgovarjati obširno z ostentativnimi klici: „Evviva Italia“ itd. Vseled tega je prišlo med posameznimi italijanskimi in našimi dijaki do prerekanja, ki bi se bilo gotovo razvilo v prav neprijetne prizore, da ni policija takoj energično intervenirala. Publika se je zgrajala nad provokativnim obnašanjem italijanskih dijakov, ki so pri odhodu vlaka iz oknov vagona hrupno kričali proti peronu: „Evviva Italia“.

AVSTRIJSKI DRŽAVNI PRORAČUN

— Dunaj, 2. septembra. Včeraj se je zopet sestel avstrijski narodni svet, ki mu je vlada predložila novi državni proračun. Na podlagi ženevskega dogovora bi proračun za leto 1926 ne smel biti večji kakor za leto 1925. Da bi zadovoljil zahtevam tega dogovora, je včeraj finančni minister dr. Ahrer predložil narodnemu svetu proračun, ki znaša nekoliko manj kot 600 milijonov zlatih K. Od teh 600 milijonov je 80 milijonov določenih za investicije. Normalni državni izdatki presegajo vsoto 500 milijonov kron samo za nekaj milijonov, torej nekoliko nad normalno proračunsko mejo 495 milijonov zlatih kron.

ŠPANSKA LADJA SE POTOPILA PRED MAROŠKO OČALO

— London, 2. septembra. Pred marokansko obalo se je potopila španska ladja s španskimi četami. O usodi moštva ni ničesar podrobneje znanega. Več kot sto mož je utonilo.

TURISTOVSKA NESREČA

— Innsbruck, 2. septembra. Princ Colonna iz Napolja je napravil s svojim tajnikom Giuliano v spremstvu dveh gorskih vodnikov Franca in Rudolfa Pinggera izlet na goru Savoretto (3094 m) v ortlerski sku-

MEIN KAVA

mešanice za poznavalce



pini. Princ Colonna je dospel na vrh, njegov tajnik in vodnik Franc Pinggera pa sta pod vrhom padla v 300 metrov globok prepad in se ubila.

Teritorialna pristojnost naših konzulatov v Italiji

Ministrstvo inostranskih del je izvršilo sledečo teritorialno razdelitev pristojnosti naših konzulatov v Italiji:
Konzulat v Milanu ima province: Pijemont, Lombardijo, Emilijo in Ligurijo.
Konzulat v Trstu so podrejene vse tri Benečije in Istra.
Konzulat na Reki obsega Reški teritorij in otoke v Kvarnerju.
Konzulat v Zadru ima zadarsko oblast.
Konzulat v Bariju so podrejene province: Kalabrija in otok Sicilija.
Poslaništvo v Rimu, ki ga v kratem zamenj novoustanovljen konzulat, obsega province: Toskana, Marija, Umbrija, Lacija, Abruci in Kampanija.

Borzna poročila.

Ljubljanska borza.

21mi trg.
Pšenica bačka fco, bč, post, blago 255, pšenica domača fco, Lj., denar 245, koruza slav. par. Lj., blago 218, oves slav. par. Lj., blago 175, otrobi pšen. drob, fr. Lj., blago 180.

Lesni trg.

Hrastove vozovne deščice 44 mm — 2,65 m, od 18—29 cm fco, meja, denar 1300, hrastovi duelt 44 mm od 1,33—2,17 m dolž. fco, meja, blago 1030, bukovski parketi 4,50 — 8 cm šir. 20—50 cm dolž, fco, meja za m², denar 42,50, trami monte fco, meja, denar 300, blago 330, bukovski drva 1 m d, suha fco, n. p., količina 8 vag., denar 17,50, blago 17,50, zaključki 17,50.

7% invest. posoj. iz l. 1921 denar 771 Celjska posojilnica d. d. denar 202, blago 203, zaključki 202; Ljubljanska kreditna banka denar 225, blago 240; Merkantilna banka denar 100, blago 104; Prva hrvatska štedionica denar 910; Kreditni zavod denar 175, blago 185; Nihag denar 38; Strojne tovarne in livarne denar 82; Trboveljska premogokopna družba denar 340, blago 350, zaključki 345; Stavbena družba d. d. denar 165, blago 180; 4% kom. zad. dež. bke denar 20, blago 25; 4% zast. l. denar 20, blago 25.

Zagrebska borza.

Dno 2. septembra. — Sprejeto ob l3.

Devize: Curih 1084—1092, Praga 165,94—167,94, Pariz 265—269, Newyork 55,75—56,35, London 272,25—274,25, Trst 224,05—226,45, Berlin 13,30—13,40, Dunaj 0,07825—0,0799825. Valute: dolar 55,10 do 55,70.

Effekti.

7% invest. posoj. 1921 80, 2% drž. rente za ratnu štetu 295—297, Ljubljanska kreditna 230, Centralna banka 10,50—11,50, Hrv. eskomptna banka 123—124, Kreditna banka, Zgb. 119—120, Hipotekarna banka 73—74, Jugobanka 102—103, Prašedionica 910—915, Slavenska banka 65—66, Eksploatacija 51—54, Drava d. d. Osijek 180—190, Sečera, Osijek 500—525, Isis d. d. 60—62, Nihag 38—40, Gutman 425—430, Slaveks 155—160, Slavonija 51—52, Trboveljska 350—355, Union, paromlin 380.

Inozemske borze.

— Curih, 2. septembra. Predborza: Beograd 9,225—9,275, Pariz 24,25—24,30, London 25,10—25,30, Newyork 517,30—518,20, Milan 20—20,20, Praga 15,25—15,30, Dunaj 0,00727—0,00737.

— Trst, 2. septembra. Predborza: Beograd 45,50—45,70, Pariz 121—121,50, London 125—125,25, Newyork 25,75—25,85, Praga 76,25—76,50, Curih 499—501, Dunaj 0,0360—0,0370.

Velesenjene dame! Ali že poznate — SANOFORM?

Vsenemški pokret

V času, ko se v Jugoslaviji še vedno prepiramo, ali smo Srbi, Hrvati in Slovenci en narod ali trije, v času, ko je na vseh koncih in krajih naše države še vedno v bujnim cvetju separatizem, se dogravajo v sosedni Avstriji veliki dogodki, ki pričajo, kako daleč so v naradni in politični zavednosti naši nemški sosedje.

Po svetovni vojni se je zdelo, da razpade nemška država v svoje drobce in da predvsem nastane radi nesrečnega vojnega izida ostro politično nasprotstvo med Nemčijo in malo avstrijsko državo, ki se je vzdržala kot nezdraten, brezmočen ostanek bivše močnejše Avstro-Ogrske. Toda te nade so niso uresničile. Nemčija je ostala vključ vsem zmedam kompaktna, med Nemci v raju in Avstriji niso nastala nobena nasprotstva nasprotno skupna katastrofa, ki jih je zadela, je v Nemcih vzbudila močan čut narodne skupnosti, ki se je vedno energičneje in glasneje javljala v zahtevi po skupni in enotni državnosti od Belta in Nemškega morja pa doli do vrhov Karavank in do Ogrskih ravnin. Pokret za združitev Avstrije z Nemčijo se je sprva pojavljal samo kot nekaška skromna želja. Polagoma pa je to gibanje pridobivalo na intenzivnosti in se ni dalo več udušiti, dasi je iz Pariza opetovano zagrmelo grožnja: quos ego! Prva svarila iz Pariza, iz Londona in tudi iz Rima so vsaj navidezno izdala. Zaenkrat so v Avstriji in v Nemčiji politični glasovi, ki so zahtevali državno ujedinjenje vsega nemškega naroda, na stran in onstran črno-rdeče-zlatih državni mejnikov.

Letos pa se je situacija, kakor vse kaže, bistveno izpremenila. Očividno so Nemci zaslutili, da veje danes v politiki docela drug veter in da jim ni več treba skrivati svojih tajnih misli in načrtov. Dočim so prej nemški in avstrijski odgovorni državniški z ogorčenjem zavračali vsako podtikanje, da bi imeli nemška in avstrijska vlada kakršnekoli stike s propagando in agitacijo za združitev Nemčije in Avstrije, je letos nemški minister dr. Stresemann v parlamentu odkrito izjavil, da teži nemška državna politika, ne glede na ovire, ki se danes stavljajo, po združitvi Nemčije z Avstrijo. Stresemannova izjava v evropski javnosti ni našla onega odločnega odpora, kakor se je pričakovalo. Francozi in angleži, predvsem pa italijanski politični krogi so, skoraj bi rekli, molče prezrli Stresemannovo enunciacijo. Ni se potem čuditi, da se je ta molk na nemški strani tolmačil, kakor da smatrajo merodajni politiki in državniški na zapadu pokret za ujedinjenje Nemčije in Avstrije kot nekaško potrebno zlo, ki se mu ni mogoče trajno upirati. Posledice te angleške, predvsem pa francoske in ne v manjši meri italijanske popustljivosti, so se takoj pokazale. Vsenemški pokret — to je v bistvu pro-

paganda za nemško-avstrijsko ujedinjenje — je mogoče narastel, in baš te dni so priredili politiki in državniški vseh struj in barv iz Nemčije politično romanje na Dunaj, da tu na najizrazitejši način pred vsem svetom demonstrirajo za idejo, ki je danes prešinila vse nemški narod, to je za priključitev Avstrije k nemški republiki.

Da je bil voditelj tega romarskega izleta iz rajha na Dunaj predsednik nemškega parlamenta Loebe, ki je nastopil na dunajskem manifestacijskem zboru kot prvi in glavni govornik, to govore debele knjige. Naj je v svojem govoru tudi mimogrede omenil, da nima nobene oficijelne misije, eno je gotovo, da je govoril, kakor je sam naglašal, kot reprezentant celokupnega nemškega naroda v rajhu. »Ne govorim kot tolmač kakršnekoli vlade,« tako je naglašal, »govorim kot voditelj naroda in kot tak seveda celokupnega naroda v vseh njegovih strankah.« Ako je torej kot reprezentant, kot predstavitelj celokupnega naroda govoril o »nemški domovini z velikim trgovinskim emporijem Hamburgom, ki usmerja svoje oči proti zapadu, da zre na vzhod in na Balkan,« se morajo te njegove besede smatrati za velepomembne, zlasti ako jih počrta s vzklikom: »trajno ne bo nobena tuja demokracija mogla vzdrževati kršenja svojega lastnega načeta, namreč izvedbe trdne volje celokupnega nemškega naroda.«

V enakem smislu so govorili tudi vsi ostali nemški politiki. Poslanec Engberding iz Münstra je med drugim izjavil: »Kjer je volja, je tudi pot, in narod 70 milijonov se trajno ne da pokoriti.« Izjavam rajhovskih politikov so krepko sekundirali avstrijski politiki. Dr. Stöckl je svoja izjavljajna zaključil z enkratnim vzklikom: »Samo ena politika je za Avstrijo, politika, ki vodi v Nemčijo.« Se izrazitejši je govoril dunajski podžupan Emmerlin, ki je zaključil svoj govor tako-le: »Večina vseh političnih strank želi ujedinjenje. Mi hočemo vse meje porušiti, hočemo biti en enoten narod združenih bratov.«

Ne prihaja nam na misel, da bi vse te politične govore jemali kot suho zlato in iz njih sklepali, da je preces ujedinjenja Nemčije in Avstrije neposredno na pohodu, mnenja pa smo, da so dunajske manifestacije in demonstracije simptomatične, ker izpričujejo, da je v nemškem narodu, tako v Nemčiji kakor v Avstriji, krepka volja in neukrotljiva težnja, da pride preje ali sleje do ujedinjenja avstrijskih alpskih pokrajin z nemško republiko.

Če smo realni politiki, moramo s tem računati in se pravočasno temeljito pripraviti, da nas ne presenečijo dogodki, ki se z vedno večjo silo napovedujejo, ako ne v bližnji, pa vsaj v daljni bodočnosti!

General Hötendorf v srbski luči

Danes pokopljajo z velikimi vojaškimi častmi na pokopališču v Hietzingu na Dunaju generala Hötendorfa, ki je med svetovno vojno kot načelnik generalnega štaba in kasneje kot poveljnik avstrijske armade na tirolski fronti igral veliko vlogo. Znano je, da je bil general Hötendorf eden najzagrizenejših nasprotnikov jugoslovenskega pokreta in Srbije kot nosilce tege pokreta. Zanimivo je, kako o tem avstrijskem generalu sodijo sedaj srbski listi. Zato priobčujemo sodbo, ki jo izreka o tem avstrijskem vojskovodji beograjski »Balkan«. List izvaia:

»General Hötendorf je bil zelo nevaren nasprotnik ne samo kot vojskovodja, marveč tudi kot diplomat. Kot vojskovodja je zaustavljal ruski orkarski naval v Galiciji. V tistem času to ni bila majhna vojaška vrlina. Rusija je bila takrat še sveža. Toda kot diplomat je bil on mnogo nevarnejši. Bil bi namreč še mnogo nevarnejši, ako bi bila stara in okorela habsburška diplomacija poslušala njegove nasvete. Slučaj generala Hötendorfa je dokazal, da je lahko vojak po poklicu čisto mnogo

boljši in dalekovidnejši diplomat, kakor diplomat po poklicu. Tudi pri nas se je na jesen 1915. leta dogodil tak slučaj. Prihranjena bi nam bila albanska Gologota, ako bi takrat ne bili poslušali naše in francoske diplomacije v civilnem krogu. Hötendorf je bil kot diplomat dalekoviden in je predlagal, naj bi Avstrija leta 1911 napadla Italijo. V 14 dneh bi bila takrat avstrijska vojska v Rimu. Nihče bi takrat Italiji ne bil pomagal. Vojna bi se bila omejila na Italijo in Avstrijo. Ako bi iz te vojne Italija tudi izšla teritorialno neškodovana, vendar bi bila tako potlačena in moralno uničena, da bi kasneje niti ne mislila na to, da bi v splošnem meteoju vstopila v vojno proti Avstriji. Hötendorf je bil že leta 1911. prepričan, da se Italija v slučaju vojne izneveri trovezl. Uganil je, predvidel je to. Bil je boljši diplomat, kakor vsi takratni habsburški diplomati v civilu. To so bili osli, kakršnih svet ni videl. Brokrati, obzre buče, sklerotiki, domišljivi aristokrati. Ni Avstrija propadla radi slabe in nesposobne vojske, marveč zbog slabe in nesposobne diplomacije. Ako bi bila ta

domišljava in bedasta diplomacija poslušala konec julija 1914. leta sir Lorda Greya in sprejela njegov predlog, naj Avstrija v svojo satisfakcijo okupira Beograd vzdolž Save in Donave, bi na to pristali i Francija i Rusija in Srbija bi bila onemogočena za akcijo in moralno uničena. Centralne države bi kasneje lahko izvale veliko vojno, kadarkoli bi same hotele. Toda Bog je čuval našo pravično stvar in oholi grof Berchtold ni poslušal diplomatskih nasvetov Konrada Hötendorfa. Mi izkazujemo priznanje temu zadnjemu velikemu generalu in diplomatu habsburške Avstrije, dasi je bil naš sovražnik. Njegov primer je bil poučen tudi za nas

in dokazuje prepričevalno, da je treba čisto v velikih državnih in nacionalnih krizah iskati tudi pri generalu diplomatskih nasvetov in jih poslušati. Sodobna beogradska lista o Hötendorfu je povsem točna. Ako bi bila Avstrija leta 1911. Italijo napadla, kakor je to hotel Fran pl. Konrad Hötendorf, bi bila le-ta v svetovni vojni izločena kot faktor, ki ga je treba upoštevati. Drugo vprašanje pa je, bi li bil izid svetovne vojne drugačen, ako bi se Italija ne bila aktivno udeležila svetovne vojne na strani Antante. Kolikor je mogoče stvar sedaj presoditi, bi bila Antanta zmagala v vsakem slučaju, tudi ako bi bila Italija ostala zvesta trovezli.



NOVI PAPEŽEV NUNCIJ V MONAKOVEM Torre di Grossa. Dosedanji nuncij Paccelli je bil odpoklican v Berlin. Slika kaže novega nuncija na kolodvoru, kjer ga je sprejel min. svetnik Stegel v imenu bavarske vlade.

Iz svetovne politike

P rvo leto Dawesovega načrta.

Dne 29. avgusta je poteklo leto dni, odkar se je bila v nemškem parlamentu velika bitka za Dawesov načrt. Danes se lahko reče, da se je eksperiment posrečil v vseh delih in da je Dawesov načrt dobro prestal svojo preizkušnjo in se je izkazal v resnici kot podlaga za mirno sporazumevanje Evrope. Tako naglašajo nemški gospodarski krogi in beležijo z zadovoljstvom, da se je nelehki program prvega reparacijskega leta izpolnil do zadnje točke. Nemška valuta je stabilizirana, reparacijsko posojilo je doseženo in plačila so se izvršila gladko in točno. Od 840 milijonov, ki so bili oddani v prvih 11 mesecih do 31. julija pri generalnem agentu za reparacijska plačila, je izplačanih že 827 milijonov. Največji delež 360 milijonov je dobila Francija, 178 milijonov Anglija, 85 milijonov Belgija, 56 milijonov Italija, 27 milijonov Jugoslavija in 17 milijonov drugi reparacijski upniki. Francija je skoro polovico, Italija in Belgija pa večji del svojih zahtev dobila v obliki stvarnih pošiljav, zlasti premoga. Anglija pa svoj delež v obliki 26 odstot. oddaje na nemško uvozno blago. Eden največjih uspehov Dawesovega načrta je v tem, da se je dosedanji razvoj reparacijskih poslov izvršil popolnoma mirno. Zasluga za to ne gre samo možem, ki so namislili načrt, marveč pred vsem možu, kateremu je bila zaupana provedba. Parker Gilbert, generalni agent za reparacijska plačila. Može šteje že 33 let, je odvetnik in je pokazal tudi na tem odgovornosti polnem mestu vso svojo spretnost, kakor že poprej v raznih uradnih in poluradnih poslih Zedinjenih držav. Teži del reparacijskih obveznosti šteje pri na vrsto. Z vsakim letom rastejo bremena in od 1929 dalje bo moralo nemško ljudstvo na leto plačati 2 in pol milijarde ali pa še več po razmerah. Dana pa je po dosedanjih preizkušnjah verjetnost, da se tudi to posreči, in že danes se lahko reče, da si je Nemčija s podpisom, ki ga je postavila pred enim letom pod Dawesov načrt, zopet pridobila svobodo.

Po angleško-kitajskem konfliktu.

Vlada v Cantonu je izdala dekret, ki postruše angleško-kitajski konflikt. Angleškim in japonskim brodomom se prepoveduje prihod v cantonsko pristanišče, ki je najvažnejše na južnem Kitajskem. Druge izmuzemske ladje so izuzete iz prepovedi, ako se niso poprej mudile v Hongkongu. Smisel naredbe je jasan. Canton in angleška kolonija Hongkong sta med seboj v ozki gospodarski in geografski zvezi. Prepoved posledice brezposelnosti hongkongskega pristanišča. Tako morajo angleške trgovce v Hongkongu zadeti velike izgube. Anglija smatra to prepoved za veliko provokacijo. Vlada v Cantonu je od Pekinga precej neodvisna, zavrača pa politično in diplomatsko podporo Moskve in njeno armado so izvežbali ruski oficirji. Vlada v Cantonu bi rada razdržila Anglijo, da bi segla po nasilstvu. To bi bilo po volji vlad v Cantonu, da bi se potem toliko lažje razširilo in poostrolo gibanje proti angleški sili na Vzhodu.

O sovjetski Rusiji.

Iz Pariza so se te dni razširile vesti o odstopu ljudskega komisarja za zunanje zadeve Čičerina. Poljski tisk v Varšavi je objavil slične vesti. Čičerin, ki je že dal čas zelo bolan, potrebuje baje enoletni odmor. Potrebuje okrepčila, ki ga išče v Italiji na otoku Caprio. Pravijo, da postane njegov naslednik sedanji sovjetski poslanik v Pekingu — Karahan. Čičerin je edin pravi in izraziti Rus, ki zavzema odlično in vplivno politično mesto v svetu ljudskih komisarjev S. S. R. Poljski listi pristavljajo, da nadomestuje Čičerina za časa njegove odsotnosti Litvinov. Na potu v Italijo se Čičerin najbrže ustavi tudi v Varšavi.

Vojaški krogi Poljske in drugih držav še vedno govorijo o velikih manevrih ruske rdeče armade, ki so bili 18. avgusta v Ukrajini in Belu Rusiji. Operacije najsprednejših ruskih čet so bile potisnjene tik do meje poljske republike. Manevri so se je poročili moskovskih listov udeležila polmilionška armada in ruski sovjetski listi odkrito poudarjajo, da so ti manevri javna demonstracija proti poljskim manevrom.

Pred nekaj dnevi so listi javili, da je sovjetska vlada sklenila nov zakon o takozvani »gospodarski špijonaži«. Stvar ni nova na Ruskem. Pod pretrvezo »gospodarske špijonaže« je bilo v sovjetski Rusiji že nebroj procesov in tudi mnogo oseb kruto obsojenih. Znano so zelo različni slučajji. Pred sovjetskim sodnim tribunalom je bil iz tega naslova obsojen oskrbnik posestva oziroma ravnatelj tovarne, ki je poslal v inozemstvo bivačim lastnikom situacijsko poročilo, kakšne razmere vladajo na posestvu ali v tovarni. Radi »gospodarske špijonaže« so se morali zagovarjati pred sodiščem zastopniki svetovnih trgovskih trgov, ker so jim brzojavno ali pismeno poslali navadna tržna poročila, kakšne razmere vladajo na ruskem trgu in kakšno blago Rusija potrebuje.

Ker so ruski sovjeti sedaj uvideli nevdržnost sedanje sodne prakse proti »gospodarski špijonaži«, so sedaj izdelali nov zakon, ki omejuje pojem »gospodarske špijonaže«. Sedanji zakon določa kazni za to špijonažo, kakor tudi za vojaško najvišjo kazni treh let ječe, v gotovih in izrednih slučajih pa — smrt z ustreljenjem. Višina kazni je odvisna od višine škode, ki jo je trpela država.

Kaj pomeni francosko posojilo?

Vrši se velika propaganda za francosko notranje posojilo. Herriot je imel velik govor o posojilu, ki se je čul po vsej Franciji. Pariški nadškof kardinal je razposlal novo pismo v prilog posojila. On pravi, da ga marisdo graja, ker priporoča posojilo za vlado, katera ne daje katolikom nikakega jamstva za izvrševanje svojega kulta. O tem danes ni primerno razpravljati, ker gre za rešitev Francije in ta se mora postaviti pred vsa druga razmišljanja. Ako bi se posojilo ne moglo doseči, bi se blizu »i« sigurno socialistični vladi in to bi bilo začetek socialnega in verskega upadanja in korak h krvavi komunistični revoluciji.

Politične vesti

— Iz naše žurnalistike. G. Svetolik Savković, glavni sodrnik beogradskega dnevnika »Balkana«, je izstopil iz redakcije tega lista.

— Solnograd za priključitev k Nemčiji. V nedeljo je bila v Solnogradu ob otvoritvi visokoškolskih tečajev velika manifestacija za priključitev Avstrije k Nemčiji. Glavni govornik je bil bivši poslanik D. Hintze iz Berlina, ki je pred večitisočglavo množico izjavil: »Nič ni bolj pravičnega, kakor naše stremljenje po združitvi Versailleska in saintgermanske pogodbe s obsegata po pogodbi soglasanja s strani sveta Društva narodov. Mi ostanemo v okviru zakonov in pogodb, ako pripravljamo priključitev duševno in materialno in delamo na to, da izreče Društvo narodov svoje soglasanje z njo. Tako smo na temelju teh pogodb za novi red med državami in narodi. Ne mi, ampak naši nasprotniki kršijo pravico in pogodbe, ako sumničijo naše stremljenje po združitvi in zlasti ako bi isto predstavljali kot protipogodbeno. Meseca maja 1922 je bilo v solnograški pokrajini izredno ljudsko glasovanje za priključitev. Glasovalo je za priključitev Avstrije k Nemčiji 98.546 upravičencev, proti jih je glasovalo 877. Manifestacija v Solnogradu je bila zelo ognjevitna in burna.



To je pravi zametek

Aspirin tableta Bayer

katero izvrstno polajšavajo bole

Pazite na modro-belo-rdečo pekatno znamko!

V. I. Krizanovska:

V kraljestvu nesmrtnih

Roman.

In res, pri njih je vse — umetnost, od pudra in rdečic na obrazu do ljubavnih monologov, ki jih ponavljajo novincu prav tako, kakor preizkušeni mu oboževalcu nežnega spola, če je dovolj bogat, da jih vzdržuje kot privešek modernega človeka.

— O! Te velemestne ženske so res divne, mu je dejal včeraj z globokim vzdihom vikont. — So pa tudi strašno požrešne. S tem, kar človeku izvabijo, bi se lahko preživljale tri rodbe. Mnogi riskirajo vse svoje imetje, da ustrezajo njihovim željam.

Ko se je Supramati spomnil teh besed, se je lahino nasmehnil. Njemu sicer ne preti nevarnost gmotnega ali fizičnega poloma, vendar se pa hoče zabavati samo do gotove meje.

K zajtrku je prišel vikont z izredno bogatim sporedom za tisti dan, toda Supramati je izjavil, da bi si rad ogledal katedralo Matere božje in Louvreski muzej. Zvečer bi pa šel v Alkazar.

— Potem pa večerjat s Pieretto? — je vprašal vikont in ga pomembno pogledal.

— O, ne! Naslajati se dan za dnem s Pieretto, to bi bilo predolgočasno.

— Razumem. Po včerajšnjem večeru ste še utrujeni. Ali na vam je morda žal, da niste izbrali

Moucheron? Sirota si je tako prizadevala, da bi vam bila všeč, — je pripomnil de Lermel smeje. — To se da popraviti. Kmalu se privadite veselemu življenju, dragi prijatelji.

Zdi se mi, princ, da ste bili na dolgih potovanjih prevelik asket, ker ste se preveč zanimali za znanost in premalo za resnično življenje. To je treba popraviti in najboljšo sredstvo imate v družbi igralk in vestalk svobodne ljubezni.

Te ženske znajo živeti. Vsa okolica dobi neko posebno privlačnost, ker imajo zelo fin okus. Vem, da omožene ženske, t. i. poštene ali bolje rečeno ženske z omejenim obzorjem, sovražijo te nevarne čarovnice, ker je omoženim ves svet v gospodinjstvu in otrocih. V taki družbi človek nekako otrpne. Tekom dolgih let pa lahko spremaš dolgočasno in zoporno življenje v zakonskem gnezdu vsakega moža v idiota.

— Pa menda vendar niste oženjeni, da mislite tako slabo o zakonskem življenju? — je vprašal Supramati smeje.

Vikontov obraz se je zmračil.

— Ah, princ, uganili ste! Oženjen sem z zelo naivno gojenko nekega zavoda. Ta vam je sanjala o večni idili in nastopala z bedastimi zahtevami. Če je našla pri meni kako pismo ženske, s katero sem imel mimogrede rečeno prav nedolžen flirt, se je moja nadbudna žena takoj onesvestila. Povsod je trobila o mojih grdočah in zahtevala, naj se zadol-

volim z njeno družbo. . . Smešno! Pri tem pa sama ni imela niti pojma o okusu ali eleganci. Zaman sem si prizadeval, da bi predrugačil njeno slabo vzgojo in razvil v nji čustva prave finese. Kazal sem ji v gledališču obleke in frizure — prave vzorce elegancije in finega okusa — in svetoval sem ji, naj jih posnema. Toda moj Bog! Ko sem potem pri merjal posnetek z izvornikom, sem se kar davil od smeha. Sirota ni imela nečesa, kar se ne da ujeti, kar imajo samo igralke. In tako je začela sovražiti gledališče in prezirati igralke, na katere sem jo opozarjal kot na vzor. Ni bila sposobna za tekmovanje z njimi.

— Kljub temu me pa seve predstavite vikontu? Bržkone je včeraj ni bilo doma, kaj ne? — je vprašal Supramati.

Zoprtu mu je bilo to, kar je slišal. Kot dobro vzgojenemu sinu strogo pravstvene matere se mu je zdelo nekaj nečuvstvenega priporočati pošteni ženi za vzor navade in okus kokotki, ki jih je posejal mož.

— Vikontese ni v Parizu. Nekaj mesecev po porodu hčerke je pobegnila v Normandijo k sorodnikom, ki so jo vzgojili. Njen stric, ki je umrl lani, je bil star idiot z nazori iz Noetovih časov. Njegova žena, po nazorih tudi strašno zaostala, živi kot sova v svojem starem gradu, kjer je vse polno duhovnikov. Moji ženi je taka družba všeč in jaz ne

žahtevam, da bi se vrnila, ker z njo sploh ni mogoče živeti. Ona voluni za menoj, išče domačih prepričev in me sili, da se skrivam kakor tat. Zdaj živim hvalabogu že tretje leto samsko življenje — brezskrbno in veselo življenje, v katerem lahko zadostim svoji strasti do muzike in dramske umetnosti. Toda pustiva ta dolgočasni pogovor, — je pripomnil vikont in prijel Supramata pod pazduho. — Če hočete, vam lahko pomagam pri nakupu daril za Pieretto. Po včerajšnjem večeru je to malone neobhodno.

— Ne mislim se izogniti tej neobhodnosti in zelo vam bom hvaležen, ako mi pokažete dobrega zlatarja, — je odgovoril Supramati in malo zardel.

— Če je tako, potem sem takoj pripravljen lotiti se tega posla. Spremim vas k zlatarju, kjer lahko kupite po zmernih cenah krasne reči.

Vikont je bil izredno postrežljiv. Najprej je spremljal princa k zlatarju. Dajal mu je tako dobre nasvete, da je nastal iz kupljene igrače briljantni okrasek, za katerega je plačal princ stotisoč frankov. Poleg tega je kupil Supramati za spomin na divni večer, ki ga je preživel z igralkami, še druga dva dama vsaki po eno zapescnico za pet tisoč frankov. Zadovoljna z nakupom, sta se odpeljala nato v katedralo Matere božje, da si ogledata njene zanimivosti.

Prosveta

Narodno gledališče v Ljubljani Repertoar opere in drame od 28. avgusta do 8. septembra 1925.

2. septembra, drama Manners: Pegica
mojega srca, premijera.
3. sept. opera Cornelius: Bagdaski
brivec.
4. sept. drama Petrovič: Vozel.
5. sept. opera Offenbach: Hofmannove
pripovedke.
6. sept. drama Manners: Pegica mo-
jega srca; opera Verdi: Aida.
7. sept. Strauss: Netopir (opera).
8. sept. opera a) Mascagni: Cavalleria
rusticana, b) Leoncavallo: Glumači (I Pa-
gliači).
Začetek opernih predstav vedno ob
20. zvečer, začetek dramskih predstav
ob 20. zvečer.
Predprodaja stopnic od petka dalje pri
dnevni blaginji v operi od 10. do pol 13.
od 15. do 17. popoldne.

Velik uspeh zagrebskega dramatika

Kosorju, Vojnoviču in Ogrizoviću, ki so
osegli tudi v inozemstvu velike uspehe,
se je sedaj pridružil zagrebski dramatik
Milan Begović. Njegovo najnovejšo in ob-
nem najpopolnejše delo »Božji človek«
vprižorje se to jesen v Narodnem divadlu
v Pragi in Brnu.

Nadaleje pripravljajo vprižoritev tega
dela na Dunaju in v Berlinu. Avtorska pra-
va si je Begović zadržal tudi za skandinav-
ske dežele, z Anglijo in Ameriko.
Največja filmska družba v Berlinu je od
Begovića odkupila pravico, da uporabi snov
»Božjega človeka« za film enakega imena.
Za ta film bo uporabila najmodernejšo teh-
nično pripomočke. Tozadevne pokrajinske
slike se bodo poslele v Dalmaciji.

»Božjega človeka« vprižorje se to se-
zono tudi v Beogradu, Ljubljani, Splitu,
Ostroju in Celju.

Milan Betović, praznuje 19. januarja
1926 svojo 50letnico rojstva in 25letnico pi-
sateljskega delovanja. Jugoslovanska
gledališča bodo proslavila to obletnico z
vprižoritvami njegovih najboljših del.

Milan Begović je pravkar končal novo
dramo, ki nosi naslov »Pustolov pred dur-
mi«. Premijera se bo vršila v Zagrebu.

Italijanski kritik o razstavi jugoslovenskih umetnikov na Reki

»La Vedetta d' Italia«, ki izhaja na Re-
ki, prinaša strokovno oceno umetnostne
razstave na Reki iz peresa italijanskega
kritika g. Almatto Chiozzia. O razstavi jugo-
slovenskih umetnikov piše nastopno:

Veliko zanimanje vzbujajo jugoslov-
enski umetniki, ki so razstavili v XIV. dvo-
rni. Menda je to prvič, da se predstavljajo
v tako velikem in organiziranim številu
italijanskemu občinstvu. Na desni strani vi-
dimo šest slik slikarja Joso Busan, ki pri-
kažejo o njegovi izredni tehnični spretnosti.
Sestavljene so iz lahke in prijetne fantazi-
je. Škoda je le, da zanemarljiva ta umetnik,
ki razpolaga z odličnimi talenti, višje vred-
nosti slikarske umetnosti. Tudi Mirko Ra-
čki ni razstavil svojih najboljših del. Radi
tega ne more prožiti prave slike o svojem
talentu. Na nasprotni strani je razstavil Vla-
do Filakovac »Siesto«: efektivna slika, zlasti
radj akuratare fakture nogavic, ki vplivajo
s sugestivno močjo na občinstvo. Ugajajo
tudi pokrajinske slike tega avtorja, ki do-
kazujejo, da išče z ljubeznijo in vestnostjo
realne slikarske vrednote. Zanimiv je
nadalje njegov »Dunajski pesaž«. Oraltica
Stojan je razstavil interesanten portret mar-
kize Gambaj.

Potem so na vrsti dela slikarja Petra
Papp. Njegova »Golgota« spominja na nem-
sko ekspresionistično umetnost. Napram
temu dajemo prednost globoki in resni

umetnosti silografika Milenka D. Giurčića,
ki je razstavil ciklus »Delo«. Te umetnine
zaslužijo občudovanje radi jasnosti in teh-
nične popolnosti. Giurčić je umetnik izredne-
ga kova. Peča se tudi s pisateljevanjem in
z žurnalistom (izdaja v Zagrebu umetnost-
no revijo). Giurčić zasluži, da podčrtamo
njegovo pravo vrednost: izredno slikarsko
spretnost in idealne črte. Njegova dela bi
lahko tvorila razstavo zase, visoko nad po-
vprečnimi drugimi deli...

Grafika „Kluba mladih“ na I. internacionalnoj izložbi na Rijeci

»Klub mladih«, vrlo dobro je zastupan
na ovi izložbi, gdje se odlikuje sa svojim
posebnim i osebnim stvaranjem. Dobro je,
da »Mladi«, istupa u na izložbama skupno,
time daju pregledniju sliku o svojim težnja-
ma u likovnoj umjetnosti Slovenačkoj. Mi
smo imali prilike vidjeti ih i na V. jugosl.
umjetničkoj izložbi u Beogradu, gdje su do-
minirali braća Kralj, koji i sada na ovi iz-
ložbi upadaju u oči. Knjižica »Kralja
Matijaša«, od P. Kralja, pobudila je
težnju, ter je upravo šteta, da se autor nije
odlučio, da sve crteže u okviru kako bi do-
šli na skupnu stijenju ostale grafike, ovako
je prepuštena malom delu posetioca, da je
pregleda u koliko se za knjigu zanima. Ne-
ki su hteli i knjigu kupiti, ali autor nije po-
slao za katalog cijenu i tako će knjiga iz-
gubiti mnoge kupce, što je šteta. Kralj
Tone se odlikuje sa radovima »Ciechi« i
»Profughi« (xilografija i bakropisi), koji vi-
se na ulazu u grafičko odjeljenje. Jaka
Božidar, koji je postao stabilniji u gra-
fici i koji počinje već više študirati i ula-
gati u radove pažnje izložio je: »Concerto«
(xilografija) i »Paesaggio« (bakropis). Pili-
on Vono izlaze jake bakropise »Il Vecellio«
i »Ponte Vecchio«, gdje se opaža više slika
novo grafičar, jer traži tonove i boju, koja
se ruzje i ovim sredstvima sretno riješava.
Materijal mu je prema tome sporedan,
radi se o izražanju. Stiplovec Fran, izlaze
dvoreze: »Verso la città« i »Tetti«, oba
široko i dekorativno shvaćeni. Njegova teh-
nika u xilografiji bliži se modernoj školi,
koja je uzela maha u ilustraciji knjiga. Bra-
ća Vidmar, izložili su isključivo dvo-
reze od kojih izlaze od Drago Vidma-
ra: »Il desiderio« i »Calvario« od Nande
Vidmar. Osim »Kluba mladih«, izložio
je vrlo lijepe i izvedene bakropise H. Smre-
kar, poznati ilustrator i bakropisac. Njegov
rad »Iz Slavenskih priča« lijepe je kompozic-
ije i misaona. Uz njega je i Vilottić, iz-
ložio dobra xilografija iz okolice Maribora.
Grafika Slovenaca je ovdje simpatično prim-
ljena, te ima svoju budućnost, koje će vri-
eme pokazati budu li mladi umjetnici i
dalje ozbiljno svačali visoku zadaću lijepe
umjetnosti grafičke in umjetnosti likovne
uopšte. prof. Milenko D. Giurčić.

Dunajska dramska gledališča v jesenski sezoni

Na Burgtheatru vprižorje kot prvo delo
Shakespeareovo tragedijo »Romeo in Julija«.
Dekorativno opremo preskrbi profesor
Strnad, režijo prevzame g. Brahm. Sledi
necvita veselojgra A. Engeljeva »Večni
mladenec«. Režira g. Heine. Nato Hebbelo-
va »Judita«.

Na Akademietheateru igrajo noviteto
»Zkrat 2« 5. ki je v pisal Gustav Wied.
Nato igralo Nestrojevo veselojgro »Nepri-
čakovano«. Sledi komedija »Karavana«, »Peer
Gynt« in veselojgro »Ali naj po-
vemo?«

Dunajski Lustspieltheater si je posta-
vil zelo pester program: L. Pirandello »Zi-
va maska«, A. Strindberg »Gustav III.«,
Grabbe »Sala, satira, ironija in globljí po-
men« (gostovanje režiserja Viktor Barnow-
skega), Grabbe »Don Juan in Faust« (gosto-
vanje režiserja Georg Altmanna), H. Essig
»Nadnudič« (gostovanje režiserja Leopold
Jessenja), Walter v. Molo »Till Lause-

bums«, L. Antonelli »Človek, ki je srečal
samega sebe«, Dario Niccodemi »Sveta ne-
vestoba«, Eugene O' Neill »Poželenje pod
brstom«, W. v. Svjöl »Steklena žena«, Ka-
ren Bramson »Profesor Klenow«, R. E.
Weiss »Soba sanj«, Karl Swoboda »Sta-
va«, Anton Doerfel »Mati sodnica«, Leo
Lenz »Skritno ženitovanje«, Fritz Fasekas
»Altona«, Arnold Bach »Pravi Jakob«,
Fritz Gottwald »Lastovičje gnezdo«, F.
Gottwald »Legitimna prijateljica«, Armin
Friedmann »Honka«, W. Gifford »Skritvani
zakoni«, E. in A. Golz »Divji avtomobilisti«,
R. Fauchois »Govoreča opica«, Tristan Ber-
nard »Polubi me!«, Guitry »Lev in ma-
čka«, Armont »Gerbido« »Mali zvodnik«,
Birrabeau »Nazaj v šolo«, Hennequin-Ve-
ber »Montmartrski bar«, Mouezy - Ron
»Radi Sofije je treba nekaj ukreniti«, M.
Vancare »Okovi ljubezni«, Franz Schulz
»Esther Labarre«, Reimann »Schwarz »Ra-
dio«, L. Pirandello »Človek, živel in čed-
nost«. — Na Renaissancebühne vprižorijo
ameriško kinodramo »Zadnji opomin« pi-
satelja Thomas F. Fallon. Glavno vlogo igra
Jarno.

Zdi se nam, da bi ravna tudi naša
drama prav, ako bi posnemala notranje
smernice ter programov ter predvsem for-
sira moderno lahko dramo ter klasične
stvari potisnila nekoliko v ozadje. Naše ob-
činstvo zanima sodobnost, preteklost pa
spada bolj v šolo.

— Dramsko gledališče. »Vozel«, vaška
šala v treh dejanjih Petra Petroviča, prevel
M. Skrbinšek. Studirano in igrano povodom
veleselja. Delo zastarele tehnike, komični
položaji se rode dostikrat iz neverjetnih ali
čisto nemogočih zapletk. Mnogo medlejšo
od »Plohe«. Rešiti se da je z najboljšim
igramim, ki preslepi gledalca čez stalno na-
vnetje, obstoječo v tem, da se kmetkemu
fartu, ki se smučo okrog sosedove žene,
nikdar ne posreči ujeti iz nevarne hipe, lma
zato nečisto prilik, tedaj pa, ko bi jo vsak
človek pobrisal, se neumeteljeno zadržava
s pogovori, mesto da bi skozi vrata zbežal.
Ženina mlada sestra, prišedša na obisk iz
druge vasi, lastnega svaka čudoma sploh
še nikoli ni videla ni la ga do konca treh
zamenjava z njegovim tekmečem, dasi bi
se tekcom obširnih njenih prizorov s pravimi
svakom morala zmota samoposebi poja-
niti. Radi vnapije zamišljenih veselih situ-
acij je moral pisatelj temeljito posiljevati
briljantnost oseb in vporabljal razne dii ex
machina. Vse to delajo Francozi tudi, samo
ne tako nerodno, da se kar čuje škripanje
umetnega kolesja. Igrali so tako, kakor po-
navadi po počitnicah: Zanič. Mesto humo-
ja smo videli le krčevitost, načelno caplja-
vost in poslušali silno vpitje. Zakaj so reži-
serji? Če bi se par takih funkcionarjev pri
skušnjah vsedlo v različne konce gledališča,
bi menda vendar mogli regulirati moč gla-
sov. Na brže pa so igralci pri skušnjah iz
glasom samo markirali, kar imajo žalilob
navado, ni ni drug za drugega vedel, kak-
šen »ton« mu bo dajal na predstavi. Čedalje
bolj se mi zdi, da ta hišica sploh ni gled-
išče. Tako majhna je, da smo — človek ne
bi verjel — pri predstavi obdihal mirno
svinjsko, ki so jo na odru iz lonca jedli,
notri v zadnje vrste sedežev. Pa ni bilo
prijetno; kakor ni prijetno, če greš mimo
krčme in puhe vate vonj golaža. Gledalec
je bilo precej malo. Tisti, za katere so te
predstave (ni) nosniki veleselja, bi si
zvečer pač želeli elegantno lahke zabave,
dobrega kabareta, ne pa gledališča, kjer se
vrhutega ne sme pušiti, jesti in piti. Zato
tudi operne predstave mislo bogvekak ob-
skovanje. Ima pa tudi skoro vsakdo, ki je iz
večjega kraja, doma vsaj »avnotako« »dob-
ro« gledišče, kakor je bil tale »Vozel«.

— Zbrani spisi Ivana Cankarja. II. No-
va založba, ki je v pretekli Veliki noči za-
čela izdajati Zbrane spise Ivana Cankarja,
je za sedanjí jesenski knjižni trg pripravila
že drugi zvezek te zbirke. Zvezek obsega
400 strani, uvod in opombe mu je napisal
Izidor Cankar, vsebina pa so mu črtice in
povesti, ki so nastale med 1. 1893. in 1899.,
in kritike ter polemike, kar jih je Ivan Can-
kar napisal med 1. 1896. in 1899. Izidor Can-
kar je v uvodu označil splošno slovstveno
stanje ter sotrudi in priatelje pesniko-
ve ob času postanka moderne slovenske
literature (Govekarja, Ketteja, Murna, Zu-
pančiča) in dodal nekaj besed o pesniko-

vem življenju, kolikor je za boljše umeva-
nje nekaterih spisov iz tega časa potrebno;
v Opombah navaja viire, iz katerih je spi-
se zajel, ter pojasnjuje povode in posledice
spisov, kolikor jih je mogoče ugotoviti. Med
tem ko je I. zvezek Zbranih spisov zanimal
naše občinstvo zlasti zato, ker so bile v njem
objavljene prve knjige Ivana Cankarja, ki
so že davno pošle, je II. zvezek na druga-
čen način zanimiv: To, kar je v II. zvezku
tiskanega, je nov, tudi slovstvenemu svetu
po večini neznan Ivan Cankar. Ponatisnje-
ne so v njem črtice in povesti, ki so ali
ostale v rokopisu ali bile anonimno dovo-
ljene ali tiskane pod številnimi psevdoni-
mi tako da vstaja iz II. zvezka docela nova
podoba mladega Ivana Cankarja. Gotovo
bodo zanimali tudi prvi polemični in kritični
spisi pesnikov, ki so bili doslej raztreseni
po raznih listih in ki, tukaj v časovni vrsti
zbrani, jako osvetlujejo izvajanje one re-
forme v zadnjih letih 19. stoletja, katere
posledica je nova slovenska književnost.
Knjiga je tipografsko vzorno izvršena, je
okrašena s pesnikovim avtogramom in se
dobiva v vseh knjigarnah po 68.— Din za
broš., po 84 Din za v polplatno vezano in
po 100 Din za v polnusje vezano izvod.
— Drugi zvezek Zbranih spisov Ivana
Cankarja je dotiskan in se bo dobival od
31. t. m. v vseh knjigarnah po Din 68.— za
broš. izvod, po Din 84.— vezan v polplatno
in po Din 110.— vezan v polnusje. Drugi
zvezek ima 400 strani in obsega črtice in
povesti od 1. 1893. do 1899. ter kritične in
polemične spise od 1. 1896. do 1899.

— Spominška plošča Joh Miltonu, pes-
niku »Izgubljenega paradiza«, se odkrije 30.
t. m. v Vallombrosi pri Firenzi. Tam mu je
silno uzgajalo in vstavljal se je bil v lepem
kraju dvakrat v svojem italijanskem poto-
vanju 1638-39. Slavnosti govor bo imel Ugo
Ojetti, iz Vallombrose je Milton posecal
takrat fizično že slabega Galileja.

— Umetnostna razstava novejših del
bratov Kralj se nahaja na Miklošičevi ce-
sti št. 5 poleg hotela Union in je odprta
dnevno od 10.—13. in 15.—18.

— T. Jedrlić: Kratka srpska ili hr-
vatska slovnica (II. del). I. ovaj II. deo
slovnice dobro će doći: dijacima i učitelj-
ima kod poučavanja srp.-hrv. jezika. Već
se I. deo pokazao kao vrlo dobar priruč-
nik, što dakako olakšava samopoučavanje.
Primeri ima dovoljno. Snov je razdeljena
na poglavje, te se može uzimati prema pri-
likama, ne držeći se strogo reda po knjizi.
Dok je u I. delu posvećena veća pažnja
glagolima, izgovoru, pravopisu i naglasku,
u II. delu obradjeni su imenice, pridevi,
zamenice i ostale vrste reči. I. i II. deo
ove slovnice sačinjavaju celinu. Da je I.
deo dobro primljen od djaka i učitelja, vi-
di se i po tome, što je nakon tri meseca iz-
šlo drugo izdanje. Uvereni smo, da će isti
uspeh proistići i II. deo. Cene su minimal-
ne: I. deo (56 str.) 5 Din, II. deo (70 str.)
6 Din, te je može nabaviti i najsiromašniji
djak. Knjižarama običajan popust, učitelj-
ima, koji naruče više komada, 15% popu-
sta. Narudžbe prima: Tomo Jedrlić, uč-
itelj, Ljubljana (Prule).

Francoski dolg Angliji

Potovanje francoskega finančnega
ministra Caillauxa v London je popol-
noma uspelo. Po prvih uganjanjih se je
razpršila negotovost in francoska jav-
nost je kmalu izvedela, da gre za ure-
ditev francoskih dolgov Angliji.

Francoski finančni minister je s tem
storil važen korak h konsolidaciji fran-
coskih financ. V spominu je še, kako se
je pri prevzemu finančnega resorta v
kritičnem trenutku Francije polotil fran-
coskega finančnega problema ter napo-
vedal notranjo konsolidacijo francoske-
ga franka potom politike deflacije in pri-
mernih obdavčenj. Francoski srednji in
kapitalistični stan je potrpežljivo pre-
zel Caillauxove davščine. Po par me-
secil so se že videli uspehi stroge de-
fencijske politike rutinirane finančne-
ga ministra Caillauxa. Francoski frank
je na mednarodnih tržiščih dosegel pri-
lično stabilizacijo in v mednarodnih spe-
kulacijskih krogih ne govore več o tu-
berkulozni francoskega franka.

K tem prvim korakom ministra Cai-
llauxa se je sedaj pridružil nov korak,
ki pomeni korak k definitivni stabiliza-
ciji francoske valute in s tem k ozdrav-
ljenju francoskega gospodarstva. To go-
spodarstvo je v bistvu zdravo, produ-
cirana danes mnogo več kakor pred vo-
jno in tudi splošno blagostanje je v vseh
slojih francoskega naroda precej nara-
stlo. Caillaux se je pa zavedel, da treba
končno urediti tudi vprašanje vojnih
dolgov in je sedaj pristopil k likvidaciji
dolgov napram Angliji.

Svojo pot v Anglijo je kronal s po-
polnim uspehom. Dosegel je, da se od-
plača ves francoski vojni dolg Angliji v
62 anuitetah, v 62 obrokih po 12 in pol
milijonov funtov. Za redna plačevanja
prevzame garancijo francoski državni
proračun. Anglija pričakuje pred pod-
pisom tega sporazuma, da dovoli tudi
Amerika Franciji primeren popust in
enako plačljive anuitete. S to potezo je
angleško zakladno ministrstvo dokaza-
lo veliko prijateljstvo, ki veže Francijo
in Anglijo. Minister Caillaux je razven
tega dosegel moratorij do 1. 1930. Fran-
cija bo do tega leta oproščena plačeva-
nja anuitet.

Pomisliiti je treba, da je s tako ure-
ditvijo dolgov v Angliji Francija dose-
gla izredno velik uspeh. Saj je s posojili,
ki jih je prejela iz Anglije in iz Zdu-
ženih držav v prvi vrsti finansirala vojs-
kovanje malih držav. Romunije, deloma
Italije, Jugoslavije, Grčije, Rusije in da
bo lahko sedaj Francija te zneske zahte-
vala od svojih upnikov gotovo v taki
obliki in višini, da bo prišla na svoj ra-
čun.

Na vsak način ima ureditev fran-
coskih dolgov v Angliji tudi za našo dr-

žavo gotov pomen, ker bo naša de-
legacija, čim bo odpotovala v Francijo,
da uredi jugoslovenske dolgove v Fran-
ciji, lahko računala na gotovo popust-
ljivost, kakršne je bila deležna Francija
od strani Anglije.

**VIMECETE
VAS DENAR
SKOZ OKNO!**

če kupite nogavice brez ključa, ker eden par nogavic z ključem in znamko (rdečo, modro, zeleno ali zlato) „ključ“
traja tako dolgo kakor štirje pari drugih. Kupite eden par in preničate se!

Julijska krajina Razstava na Reki

Na Reki, 1. septembra
V nedeljo se je otvorila industrijska,
kmetijska in trgovska razstava. Velika re-
klama se je delala za njo in oni krogi, ki
upajo na obnovu Reke, pričakujejo, da bo
tudi ta razstava pomagala k dvigavanju
gospodarskega življenja ob Kvarneru. Ra-
stava je dala mestu nekoliko živahnosti in
vodilni možje so znali napraviti otvoritev
zelo slovesno. Prvi je govoril conte Sca-
pinelli, predsednik razstavne komisije izvršnega
odбора, proslavljajoč nacionalno produkci-
jo in želeč Reki gospodarske povzdige. Za
njim je govoril posl. Mrach, ki je navajal
žrtve reškega mesta za odrešenje in po-
vdarjal pomen razstave ob meji domovine.
Spominjal se je za Reko najbolj zaslužnih
mož, D'Annunzia in Mussolinija in sledilo
je ploskanje. Občinski komisar je nato iz-
javil, da je razstava otvorjena. Naglašal je
veliko vrednost iniciative, da se spravi-
ljajo produkti narodnega delovnega življe-
nja na Reko in se od tu razpečajo po tem
na tržišča vzhodne Evrope, kjer se raz-
prostira za italijansko industrijo in trgo-
vino široko še ne izkoriščeno polje.

Razstava obsega razne oddelke za av-
tomobile, vozove, športne stvari, stroje,
električne izdelke, potem so zastopane do-
mače industrije, slede izložbe iz kolonij, to-
bačni izdelki, manufaktura itd. Razstava
kaže očito svoj namen, kakor ga je ozna-
čil občinski komisar, da se zbira na Reki
blago, določeno za razprodajo proti vzhod-
ni. Glavni dobiček ima razstava prina-
šati industrijalcem iz starih provinc.

—j V Opatiji se počutijo Italijani
iz starih provinc kakor v inozemstvu.
Hotelirji so Nemci in Madžari, nata-
karji ne znajo italijansko, povsodi se
sliši le tuja govornica, nemška, slovan-
ska, madžarska. Tržaški »Piccolo« je
že nekaj dni ves iz sebe radi razmer
v Opatiji. Sed-j je dobil iz Opatije z
mero lajne strani nauk, da v Opatiji ne
bo drugače, ker so vsi hoteli last tu-
jevi, kateri so pa opirali za Italijo.
Teh torej ne bo mogoče kar tako
lahko odgnati! Italijanskega kapitala
ni torej v Opatiji nič in tistih par ita-
lijanskih plemenitašev v juga ne bo dr-
žalo Opatije po koncu. Ni drugače ne-
go da ostane Opatija še dalje »un luogo
esotico« kot kopališče ali pa na svoj pro-
pade...

—j Občina Kačja vas je z dekretom z
dne 7. avgusta t. l. priključena postojnski
mestni občini.

—j Strup. 22letna Karolina Prodan v
Trstu je bila bolna in njen zaročenec jo je
zapustil. Imela je 2 njim dete, ki je pa
umrlo. Vsa obupana si je preskrbela strup
in ga izpila zunaj mesta. Ko so jo peljali
v bolnico, je po poti umrla. Zastrupila se
je tudi 7letna vdova Marija Kulcer. Stara
je bila, bolhena in denarja premalo. Pila je
strup in padla mrtva na tla. Dva poskusa
zastrupljanja pri neki ženski in nekem mo-
škem sta bila preprečena.

—j Tatvine. Tatovi so okradli trdko.
Vorani v ulici Ghega v Trstu, in sicer so
prišli po kanalih od spodaj v skladišče. Do-
bili so denarja 1500 lir in blaga so odnesli
za 2000 lir. V Tržiču so odnesli tatovi ura-
dnika J. Colauttiju tačas, ko je spremljal
svoje prijatelje na vlak, dragocenosti in
blaga za deset tisoč lir.

—j Truplo neznanе ženske so potegnili
iz Vipave v Renčah. Ženska je stara okoli
40 let. Truplo je ležalo v vodi že par dni.

—j Pod vlakom je iskala smrti 31letna
žena Adelina Barli, stanujoča s svojim mo-
žem v Gorici v Tržaški ulici št. 3. V bližini
stankreža se je s svojim 16 mesece stari-
m otrokom vlegla na progo, ko je žula, da pri-
haja vlak. Strojevodja jo je še pravočasno
opazil in vlak ustavil. Zaslišana, zakaj se
je hotela usmrtiti, je izjavila, da je bila pri-
pravljena storiti to radi večnih prepričev
z možem. Nesrečna žena je doma iz vasi
Marzana pri Tilmentu.

—j Goldschmiedtova komanditna banka.
Te dni prične poslovati v Trstu nova velika
komanditna banka pod imenom Gold-
schmiedt & Co. Italijanski listi dostavljajo,
da bo to pravi poslovni zavod, kakor jih
v Italiji ni, ker prevladuje povsodi tip sploš-
ne banke, posegajoče po vseh bančnih pa-
nogah brez specializacije. Goldschmiedt je
rojen Tržičan.

—j Iz brezdnja pri Rašporju v Istri so
potegnili truplo ponesrečenega Blaža Božiča
po velikem naporu. Trupla drugega po-
nesrečenca mladeniča Karla ne morejo iz-
vleči, ker se je navadilo nanj do vrata toliko
kamenja in zemlje, da bi bil zaman ves
trud. Poskusili so pa ni šlo in tako ostane
Karlovo truplo v brezdnju, Blaža pa so po-
kopali v Račevcu.

—j Proces proti banditu Collarigu se
prične v Puli dne 2. oktobra. Trajal bo cel
mesec.

Viktor Hugo:

V ječi pred usmrtnitvijo

»Moje naziranje je to-le: nepresta-
no naprej. Če bi bil Bog hotel, da gre
človek nazaj, bi mu bil ustvaril oči za-
daj na glavi. Glejmo vedno v ono stran,
kjer je zarja, kjer cvete in se rodi novo
življenje. To, kar pada, jemlje pogum
tistemu, kar se vzpenja kvišnji. Padec
starega drevesa je klic po novem dre-
vesu. Vsaka doba vrši svoje delo, da-
nes je to delo državljanske, jutri bo člo-
večansko. Danes gre za pravico, jutri
pojde samo za meždo. Mežda in pravi-
ca, to je v bistvu enako. Človek ne živi,
da bi mu ne bilo poplačano. Bog, ki je
dal ljudem življenje, dela dolg. Pravica
je naravna plača, plača je naravno pra-
vo.«

Gauvain je govoril s proroškim za-
nosom. Cimourdain je poslušal. Vloge
so bile zamenjane in zdlo se je, da je
učenc učitelj.

Cimourdain je zašepetal:

»Naglo korakaš.«
»Naglo zato, ker se mi mudi.« je
dejal Gauvain smeje in nadaljeval:
»V tem je, dragi moj učitelj, razli-
ka najinih utopij. Vi hočete imeti ob-
vezne voljašnice, jaz pa šolo. Vi sanjate
o človeku-vojaku, jaz sanjam o člove-
ku-državljanu. Vi hočete, da postane
človek stražen, jaz bi rad imel misleče-
ga človeka. Vi ustanavljate republiko
mečev, jaz ustanavljam — — —
Popravil je stavek:
»Jaz bi pa ustanovil republiko du-
ha.«

Cimourdain se je oziral v zamreže-
na okna ječe in vprašal:

»Kaj pa hočeš imeti dotleje?«
»To, kar je zdaj.«
»Torej odpuščaš sedanjosti to, kar
počenja?«
»Da.«
»Zakaj?«
»Zato, ker je to vihra. Vihra pa ved-
no ve, kaj dela. Koliko ozdravljenih go-
zdov da samo en hrast, ki ga razkolje
strela! Kultura je bila okužena, ta vihar
jo ozdravi. Samo da ni preveč izbirčen.
Ali pa more ravnati drugače? Njegova
dolžnost je, temeljito pomesti. Kadar
grozi tako okuženo »vražje«, razumem
besnost vetra.«

Gauvain je nadaljeval:

»Sicer pa, kaj me briga vihar, če
imam kompas, in kaj mi je do dogo-
dokov, če imam svoje prepričanje?«

In pripomnil je z glasom, ki je spo-
minjal na glas govornika ob svečanih
trenotkih:

»Je nekdo, ki mu je treba vedno
dovoliti, da dela po svoji volji.«
»Kdo?« je vprašal Cimourdain.
Gauvain je pokazal s prstom na-
vzgor. Cimourdain je sledil z očmi sme-
ri iztegnjenega prsta in zdlo se mu je,
da vidi skozi strop celice zvezdno nebo.
Oba sta molčala.
Nato se je Cimourdain oglašil:
»Družba je večja nego narava. Kot
rečeno, to ni mogoče, to so prazne sa-
nje.«
»To je cilj. Če bi ne bilo tako, če-
mu pa naj bo družba na svetu? Ostan-
te v naravi. Živite v naravi, tu je raj.
Le da se v tem raju ne misli. Boljši hi

bil inteligentni pekel. Bodimo človeška
družba, večja nego narava sama. Da,
če naravi ničesar ne dodaste, čemu te-
daj siliti iz nje? Sorjaznite in zadovol-
jite se z delom, kakor mravlja, in z me-
dom, kakor čebela. Ostanite vprežna
živina in ne silite med kralje duha. Ako
na kaj dodaste prirodi

PAVILJON „J“ 616. ANTON ŠINKOVEC D. D. GROSUPLJE.

„J“. 616.

Motvoz

A. Šinkovec, d. d. Grosuplje.

Za časa velesojma popust!

Jos. Rožina, Ljubljana.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 2. septembra 1925.

— **Vprašanje »Narodnega doma«.** Iz sokolskih krogov nam pišejo: Vprašanje, kdo naj »Narodni dom« prevzame, oziroma kupi, je pred leti načela »Slovenska Matica«, ki je hotela enostavno prevzeti to poslojpe s tem, da bi poplačala dolgove, s katerimi je obremenjeno, češ da bi bila s tem izpolnjena ona točka pravil društva »Narodni dom«, ki določa, da pripade vsa njegova imovina »Slovenski Matici«, čim društvo izpolni svojo nalogo in poplača vse svoje obveznosti. Stvar pa ni bila tako enostavna, kakor si je to predstavljala »Slovenska Matica«. V ta aranžma bi moralo dovoliti še obstoječe društvo »Narodni dom«, ki pa takrat ni hotelo o tem ničesar slišati. Stvar je potem nekaj let mirovala. Letos se je znova sprožila misel, naj bi se Narodni dom prepustil to pot t. j. društvu: »Slovenski Matici«, snujoči se »Slovenski akademiji znanosti« in »Društvu za humanistične vede«. To pot je bilo društvo »Narodni dom«, kakor čujemo, bolj naklonjeno pogajanjem. Z omenjenimi društvi se je baje že dovela sporazumelost glede izročitve, oziroma prodaje »Narodnega doma«. O tem prča tudi najemninska pogodba, ki jo je odbor tega društva enostavno diktiral »Sokolu«. V načrtu je bilo, da se skliče občni zbor (društva »Narodni dom«), na katerem bi se v društvu sprejelo več novih članov iz vrst »Slovenske Matice«, »Društva za humanistične vede« in onih gospodov, ki snujejo »Akademijo znanosti«. Tem gospodom bi se nato prepustila večina v odboru in posest in lastnina »Narodnega doma« bi tako avtomatično prešla v roke omenjenih treh društev. S to rešitvijo pa bi bil običajni prizadelek »Ljubljanski Sokol«, ki ima, odkar obstoja »Narodni dom«, tu svoje prostore in ki je tudi gmotno največ prispeval v to, da se je svojačasno zgradilo to poslojpe, V 90 letih preteklega stoletja je imel »Sokol« namen si zgraditi svoj lastni sokolski dom. Imel je že brezplačno podarjeno stavbišče, pokojni Gorup pa mu je naklonil 30.000 goldinarjev brezobrestnega posojila za »Narodni dom«. Ker pa se je društvo »Narodni dom« zavezalo, da zgradi v svojem poslojpu sokolsko telovadnico in sprejme pod svoj krov Sokola, se je Ljubljanski Sokol odpovedal velikodušni Gorupovi naklonitvi na korist »Narodnemu domu« ter prispeval še sam k zgradbi iz svojega stavbnega fonda znesek 10.000 goldinarjev. Ljubljanski Sokol je torej prispeval v cellem za zgradbo »Narodnega doma« okroglo 40.000 goldinarjev, kar je bilo za takratne razmere naravnost ogromna svota. S tem denarjem — ne bilo bi ga treba še posebno pomnožiti — bi si bil »Ljubljanski Sokol« prav lahko zgradil vsem zahtevam ustrežajoči lastni dom. Tega pa ni storil, samo da s tem omoči zgradbo »Narodnega doma«, ki so ga takrat v Ljubljani, kakor je znano, tako nujno potrebovali. Tako je bila stvar! Zato pravimo: »Ako ima kdo pravico do »Narodnega doma«, jo ima prav gotovo »Ljubljanski Sokol« in krivica je tisti, ki hoče sedaj Sokolu njegove, z največjim žrtvami pridobljene pravice kratiiti!

— **Izterjevanje davkov.** Gremij trgovcev sporoča, da je z ozirom na izdano okrožnico g. delegata glede izterjevanja davkov sklenil v svoji seji opozoriti g. finančnega ministra na to okrožnico, ki je bila izdana vsem davčnim oblastvom baš v dobi največje mrtve sezone in splošne stagnacije, ki je nastopila deloma vsled uplavlje nove carinske tarife, deloma vsled občutnega porastka vrednosti dinarja, ter ga konečno naprosil, da dovoli za poravnavo zapadlih davkov obsežne plačilne ugodnosti.

— **Razpis Narodne biblioteke.** Narodna biblioteka v Beogradu razpisuje mesto upravnikovega pomočnika, mesto šefa oddelka za rokopise, šifre itd., mesto pisarja, štiri mesta ročnih manipulantov in dve mestu zvaničnikov. Tozadevni razpis se nahaja v »Službenih Novinah« od 22. in 29. avgusta.

— **Beograd v mednarodnem savezu mest.** Zastopnik predsednika beogradske občine g. Bobić je prejel dopis mednarodnega saveza mest v Bruslju, v katerem pozivajo Beograd na tretji mednarodni kongres mest, ki se vrši od 28. septembra do 4. oktobra t. l. v Bruslju. Beogradska občina se odzove pozivu in imenuje v kratkem svojo delegacijo.

— **Slovenska večna luč na Lovčenu.** Strojne tovarne in livarne imajo na velesojmu razstavljen modern vosev svetilko, ki jo je naročila uprava dvora Nj. Vel. kralja na Bledu za večno luč v grobnici

gospodarja Črne gore, vladike-pesnika Petrovića Njegoša na Lovčenu. Izredno in zgodovinsko odlikovanje slovenske industrije. Posebno naši bratje z juga občudujejo umetniško delo s tajinstveno pobožnostjo.

— **Statistika prometa v pristaniščih.** V proračun 1926/27 se uvrsti svota 250.000 dinarjev za vodstvo statistike o blagovnem prometu v naših pristaniščih. Ta posel bo poverjen trgovski obrtni zbornici v Splitu.

— **Lep september?** Veliko je že bilo letos vremenskih napovedi, pa vse one, ki so nam obljubljale solčne in tople dneve, so se izjalovile. V praksi in koledarju drži samo oni svetnik, za katerih god je zabeležen dež. Včerajšnji prvi september je bil sijajen poletni dan in kmet naš pravi, da ako je 1. septembra lepo in toplo, ostane tako vreme ves mesec. Prav bi bilo in dobro, da bi se vsaj to vremensko proročanje obistnilo. Naš poljedelec, zlasti vlogradnik, potrebuje ugodnega septembra, da se bo pridelo, kar kaže dobro in kar ni pokvaril dež. Pa tudi po letoviščih in zdraviliščih bi radi imeli ugodno vreme v septembru. Sv. Egidij bo pridobil na svojem slovesu, ako se uresniči z njegovim imenom združena vremenska napoved.

— **Naselitve ruskih begunccev v Južni Ameriki.** Mednarodni delovni urad pod Društvu narodov poročilo komisije, ki se je mudila v Južni Ameriki v svrhu, da prouči možnost naselitve v tamokšnih pokrajinah za ruske begunce, katerih je v Evropi brez posla okoli 200.000. Vlada republik Argentine, Brazilije, Urugvaj in Paragvaj so že storile izborne tovarne navedbe in pričakovati je, da se bo dalo vprašanje naselitve v gromsko rešiti.

— **Vremenska napoved.** Vremenske opazovalnice napovedujejo za četrtek: menjaje se vedro in oblačno vreme, semtertja lahke nevihte, ponoči hladno, po dnevi zmerno toplo. Po ostali Evropi je bilo včeraj večinoma oblačno. Deževalo je na Dunaju in v Hamburgu, jasno pa je bilo v Celovcu, Trstu in Beogradu. Najvišja temperatura 30° so imeli v Florenci, najnižjo pa v Sarajevu 11°. Zanimivo je, da je bilo v Celovcu jasno vreme, kljub temu pa je bila temperatura jedva 13° C.

— **Nezakonski sin kralja Milana umrl.** V Dunabegdanju na Madžarskem je pred dnevi umrl Milan Kristić, nezakonski sin kralja Milana in neke lepe Grkinje iz Carigrada. Milan Kristić je bil svojačasno vzgojen na srbskem kraljevem dvoru in je po smrti svojega očeta prišel k grofu Evgenu Zichyju v Budimpešto, ki je kralju na smrtni postelji obljubil, da bo skrbel za otroka. Po smrti grofa Zichyja je ostal Kristić brez pomoči, kajti grofovi nasledniki so mu odklonili vsako podporo. Kristić je moral zapustiti zavod v Kološvarju in je odšel v Budimpešto, kjer je v orfeju nastopal kot ostrorelec. Nastop Kristića pa je policija na temelju diplomatske intervencije prepovedala in nato je bil Kristić nameščen v ministrstvo. Čim je Avstrija napovedala Srbiji vojno, je zapustil Kristić Madžarsko ter je postal natakav in obojevalnem vozu Waggon Lits. Ob prevratu se je vrnil na Madžarsko in se v Dunabegdanju poročil. Umrl je v starosti 39 let.

— **Ponarejevalci železniških kart.** Beogradska policija je odkrila toploti, ki se je bavila s ponarejanjem brezplačnih železniških kart ter jih prodajala raznim osebam. Člani tolpe so v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani in drugih mestih. V zvezi s tem odkritjem je beogradska policija izvršila več aretacij in so se pri aretiranih osebah našle stampljke za ponarejanje žigov. Preiskava se nadaljuje.

— **Velika avtomobilska nesreča pri Dubrovniku.** V nedeljo popoldne se je pripetila blizu Grude velika avtomobilska nesreča. Na poštmem avtu je počila zavora in je avto treščil v brozjavni drog ob cesti, potem je padel pod cesto. V avtu je bilo osem potnikov. Potnik Almat Njko se je ubil pri padcu, gospa Monopoli, rojena Balarić, učiteljica, je težko ranjena. Vsi drugi so tudi precej ranjeni, tako da so bili vsi s šoferjem vred oddani v bolnico v Dubrovniku.

— **Justifikacija v Štipu.** Dne 31. t. m. je bila v Štipu izvršena justifikacija nad morilecem komitskega vojvode Stojana Miševića.

Zjutraj je bil morilec Ciro Olgorević-Keleš brez vsakega obvestila obpellen izven mesta in justifikiran nedaleč od kraja, kjer je na mukopoln način umoril junaškega vojvodo Miševića. Justifikacija so prisostvovali samo uradne osebe in člani sodišča. Olgorević so odpeljali v avtomobilu na morišče. Morilec je bil nemiren in drhtel je po vsem životu. Ko so mu prečitati smrtno obsodbo, je ostal popolnoma apatičen in na vprašanje svečenika, če se kesa, da je ubil vojvodo Miševića, je glasno odgovoril: »Ne! Ko so mu zapovedali, da naj stopi k jami, se je Olgorević nekoliko obotavljal, nato pa se je ohrabil in stopil na usodno mesto. Pristopili so orožniki, počili so štirje strel in Olgorević se je zrušil v jamo. Vojaki zdravnik je ugotovil takojšnjo smrt. Sorodniki Olgorevića so bili o justifikaciji obveščeni ob 6. zjutraj.

— **Truplo Ničmanove potegnjeno iz Ljubljane.** Včeraj zjutraj ob 11. je bilo iz

Ljubljane na Selu potegnjeno truplo šivilje Ivane Ničmanove, ki je dne 25. t. m. skočila za deželno bolnico v Ljubljano, o čemer smo svojačasno poročali. Truplo je v vodi opazila železničarjeva žena Neža Svetek, ki je obvestila stražnika. Na lice mesta je prispela pol. komisija, ki je ugotovila, da ni na trupu nobenih znakov nasilja in da gre za samomor. Pozvan je bil tudi pretilec Avgust Ničman, ki je spoznal v utopljenki svojo sestro. Truplo pokojnice so prepeljali v mrtvašnico k Sv. Krištofu.

— **Samomor slovenskega orožnika.** V Sarajevu se je ustrelil orožnik Avgust Vrhovnik, rodom Slovenec. Pognal si je dva strela v glavo, vendar je bil še toliko pri zavesti, da je povedal svoje ime, ko so ga našli. Prepeljan je bil v bolnico. Zdravniki upajo, da ga ohranijo pri življenju. Vzrok samomora se ne ve. Vrhovnik je izjavil, da se mu je zamerilo življenje.

— **Identiteta samomorilke v Zagrebu.** Poročali smo včeraj, da se je v Grand hotelu v Zagrebu zastrupila neka mladenka. Šije identiteta se ni dala ugotoviti. Vedelo se je samo, da se piše M. K. in da je rodom Slovenka. Tekom včerajšnjega dne je prišel na policijo v Zagrebu krojač Josip Sokolović, rodom Slovenec. Ta je v fotografiji mladenke spoznal Mihaela Kern iz Škofje Loke. Kernova ima brata, trgovca Adolfa Kerna in svaka Antona Savnika v Škofji Loki. Sokolović je med drugim izjavil, da se je hotela Kernova že pred dvema letoma zastrupiti.

— **Krško.** G. Josip Hočevar iz Bleda je otvoril v bivši Stögerjevi trgovini novo trgovino s papirjem, šolskimi knjigami, šolskimi in pisarniškimi potrebščinami in galanterijo. Trgovina je v strokovnih rokah in smo prepričani, da bo dobro uspevala, tembolj ker so cene jako ugodne. Novo trgovino vsem krogom toplo priporočamo. 1589/n

Veliko kolo se že vrti

n goni mlina na veter, ki ga je zgradila tovarna končala »Mirim« na velesojmu, paviljon „H 2“.

— **Neškodljivo razdebelilo.** Kupite si v najbližji lekarnici 4 kg zrn »Fucca« in jih štirinajst dni zaporod poživate dvakrat na dan po eno zrnce po jedi, nato tri tedne trikrat na dan po eno zrnce po jedi. Uspeh vas razočara! Ta zrnca dobro vplivajo na telesno delovanje, ne škodujejo pa človeškemu telesu.

— **Parno in kadno kopališče v hotelu »Sion«.** bo za čas velesojma odprto vsaki dan od 7.—18. zvečer. 1580/n

— **Buddha čaj na velesojmu.** Ogledite si H paviljon št. 461 465. 1564/n

— **Ako hočete štediti svoje perilo,** tedaj uporabljajte pri pranju samo milo »Gazela«! 156/L

Proti obolelosti deluje s kolosalnim uspehom samo **VILFANOV** kar priznava vsi strokovnjaki. — Dobra se v vseh lekarnah in drogerijah. — Proizvajal: Kem. pharm. laboratorij **Dr. D. VILFAN**, ZAGREB, ILICA 204 11

Iz Ljubljane

— **Opera.** (Aida.) Novo, zdravo življenje se je pričelo v naši operi. Orkester, soliden, popolen v svojem sestavu, se vigrava in nam bo dal polnega uvaževanja vredno operno in koncertno edincio. Dolgo smo pogrešali vestnega, temeljito naobraženega baletnega mojstra. Sedaj imamo v Tuljakovi izvrstno plesalko in učiteljico baletnega zbora, kar se je že v včerajšnji Aidi izkazalo. Tudi v glasbenem oziru je snoči Aida zavzemala nadpovprečno mesto. G. Pirkova iz Brna je pela naslovno vlogo dovršeno. Radames novega tenorista Orlova je igralski še nekoliko mrtev, pevski semtertarm nesiguren, toda vse to, z ozirom na započeto delo Orlova malenkostne hibe mu radi spregledamo, ker je njegov glas res velik in mu bo rigorozna šola kmalu odprla največje uspehe. Prav dobra je bila, kot navadno, g. Thierry-Kavčnikova, znamenito dobro glasovno disponiran gosp. Betotto, istokot g. Zupan. Kot srečno na naš oder vrnivšo se moč pa toplo pozdravljam g. Balabana, ki je snoči ustvaril povsem novega Amomasa. Ta je bil v grandiozni četrti silji sijajno maskiran, v nileki sceni pa vendarle neopravičeno preveč okrašen. Pevski in igralski pa je bil povsod najboljši na mestu. Predstava Aida, ki sicer velja svoje dolgotrajnosti rada približno utruiti, je bila, kakor rečeno, za naše razmere malodane prvovrstna in gre nemala zasluga zato g. Neffatu ki je glasbeno vodstvo opere vodil večje in vestno. Publiko je bilo skoro polna hiša.

— **Obvestilo ljublj. maturantom l. 1900.** Na sestanku dne 31. avgusta t. l. se je sklenilo, da se vrši praznovanje 25 letnice naše mature v torek dne 6. oktobra na Bledu. Odhod iz Ljubljane ta dan ob 6. uri 40 min. z glavnega kolodvora. Tovariši, če se žele tega praznovanja udeležiti, vabim, da se z navadno dopisnico priizgase pri meni najkasneje do 3. oktobra 1925. Samoočebni umiljivo nam bodo dobrodošli tovariši drugih srednješolskih zavodov iz vse naše države in iz Primorske, s katerimi smo se leta 1900, sestali prvič v Zagrebu. Zato naprodam vse časopise za ponatis tega obvestila. — **Okrajni glavar Klobčič, Ljubljana.**

— **Štipendije za dijake geodetskega tečaja na tehniški fakulteti v Ljubljani.** Ministrstvo financ v Beogradu je z odlokom s dne 13. avgusta 1925 določilo 30 štipendij za slušatelje dvoletnega geodetskega tečaja na tehniški fakulteti v Ljubljani v iznosu 700 Din na mesec za časa študija in šoli in za časa geodetskih vaj v terenu. Prošnje za te štipendije se morajo vložiti najpozneje

do 20. septembra t. l. na dekanatu tehniške fakultete v Ljubljani, ter morajo biti opremljene s sledečimi prilagami: 1. S pravilno izpolnjeno prijavnico (formular se dobi pri univerzitetnem vratarju); na prijavnici mora biti zdravniško potrdilo o telesni usposobljenosti za geodetsko službo. 2. S premoženjskim izkazom, potrjenim od pristojne občine in pristojne davčne oblasti. 3. z reverzom, da bode stipendist ostal 6 let v službi uprave katastra; reverz mora podpisati prosiščevi roditelji ali pa njih zastopniki (formular se dobi pri univ. vratarju). 4. z izpričevali o študijskem uspehu; začetniki predložijo uradno overovljeni prepis maturitetnega izpričevala, slušatelji II. letnika pa izpričevalo o posebnih izpitihi. Obenem s prošnjo, ki jo dijaki vložijo na dekanatu, imajo tudi pismeno obvestiti generalno direkcijo katastra pri ministrstvu financ v Beogradu o tem, da kompetirajo za predmetne štipendije.

— **Udruženje rezervnih oficir in ratnika — pododbor Ljubljana,** sklicuje na dan slave Udruženja dne 15. septembra t. l. ob 20. uri v proslavo 7. obletnice prebitja solunske fronte izredni članski zbor v lastnem lokalnu v drugem nadstropju kazine na Kongresnem trgu v Ljubljani. Dnevni red je za rešitev prečnih stanovskih zadev zelo važen. Udeležba članov častna dolžnost. Za člane so poslovne ure v novem lokalnu vsak delavnik od 18. do 19. ure. — **Uprava pododpora.**

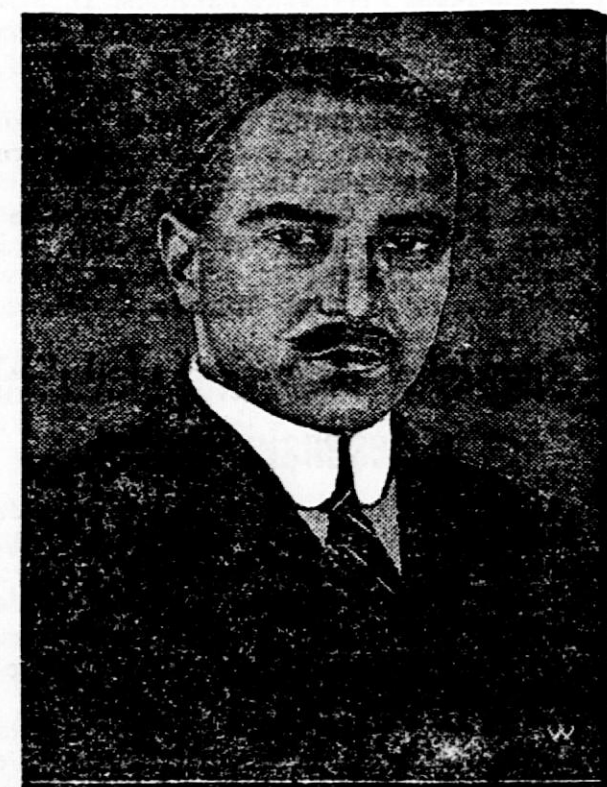
— **Začasna zatvoritev pošte Ljubljana 7.** Dne 8. avgusta 1925 je bila pošta in telegraf Ljubljana v Spodnji Šiški začasno zatvorena, ker ni bilo mogoče dobiti novih uradnih prostorov. Dostavno službo opravlja sedaj pošta Ljubljana I.

— **Kolo jugoslovenskih sester v Ljubljani** bo melo v četrtek 3. septembra popoldne ob 16. uri redno odborovo sejo.

— **Seja Splošnega ženskega društva** je tretjo sredo v mesecu, to je 16. t. m.

— **Tombola Sokola I.** dne 13. septembra bo obsegala 8 glavnih tombol ter lepo število petoric in četvoric, samih lepili, koristnih in dragocenih dobikov. Sezajite pridno po tablicah. 1590/n

— **Kdor se udeleži Ljubljanskega velesojma,** naj poseti tudi družabni večer, ki ga priredi mestna OrjuNa Ljubljana v areni Narodnega doma. — **Sporod je zelo zanimiv;** svira salonski orkester. Za prvovrstno pijačo in jestvine je preskrbljeno. — **Vabimo** še posebno vnanje člane naše organizacije. 1581/n



DR. EDMUND STINNES, ki je ponujal svojim delavcem namesto plače akcije. — Banke mu ne dajo več kredita.

Iz Celja

— **c Mestno gledališče.** Sezona v našem mestnem gledališču se otvori v drugi polovici meseca septembra. Vprizorila se bo igra »Tugomer«, katere se že pridno pripravljajo.

— **c Renoviranje celjskega kolodvorskega poslojpa.** Te dni so pričeli z renoviranjem celjskega kolodvorskega poslojpa. Tako bo poleg renovirane palače Mestne hranilnice tudi kolodvor v okras prijaznega Krekovega trga.

— **c Sadje na celjskem trgu.** Na našem trgu se dobi letos veliko raznega sadja. Kljub temu pa prodajne cene niso z mnogo žino v skladu. Temu, da so cene precej višje, bo krivo pač prekupevanje. Stojničarji za cenen denar pokupijo razno boljše sadje in ga potem drago prodajajo.

„Glasbena Matica“ v Ljubljani

(Občni zbor.)

Občni zbor Glasbene Matice v Ljubljani je bil v ponedeljek 31. avgusta. — **Zborovanje,** vršče se v dvorani poslojpa Glasbene Matice, je otvoril predsednik dr. Ravnihar, ki je pozdravil vse navzoče. Takoj nato je prešel občni zbor na dnevni red. Tajniško poročilo je podal g. Mahkota. Glasbena Matica je preteklo leto štela 1007 članov, med temi 6 častnih (70letnik Vilhar), 132 ustanovnih, 217 rednih, 539 šolskih, 100 pevskih, 52 orkestralnih. Na zavodu so bili štirje oddelki: glasbena šola, konservatorij, tečaj za drž. izpit in operno šolo. Zavod je sprva posečalo 713 gojenec, kasneje 584. — **Pevski zbor** je priredil preteklo leto dva velika koncerta. Dne 18. maja pa Cesar Franckov oratorij »Les Beatusdes«. Pevske točke je vodil beovadilja Srečko Kumar, orkestralni zbor pa L. M. Škerjanc. Orkestralno društvo je nastopilo dvakrat na koncertih. Po raznih razmotiranih so sledile volitve in je bil izvoljen ta-te

„J“. 616.

Lan, konoplja

A. Šinkovec, d. d. Grosuplje.

odbor: Emil Adamič, dr. Fran Cerne, Adolf Gröbming, Anton Lovše, Stanko Premrl, Radovan Prosenč, dr. Vl. Ravnihar, dr. Mirko Rupelj, Saša Santel in dr. Janko Zirovnik.

Šolstvo

— **Rajoniranje v obisku osnovne šole v Ljubljani.** V zadnjih letih je obisk otrok iz zunanjih občin ljubljanske okolice na ljubljanskih osnovnih šolah tolik, da je smatral mestni šolski svet za potrebno, da se brani prevelikega obiska od zunaj. Rajoniranje ima pa tudi namen, da šoloobvezni otroci obiskujejo svojo najbližjo šolo in da se obisk porazdeli racionalno na posamične zavode. Tudi so se dogajali slučaj, da otrok prestopi na srednjo šolo, takoj prvo leto izstopi, predno je dovršil predpisano dobo in šolsko naobrazbo (14 let) in se ne vrne na osnovno šolo. Evidenca takih slučajev je z rajoniranjem šol v Ljubljani mnogo lažja. — **Odredba glede rajoniranja** se pa nanaša samo na mesto Ljubljana, zato so tozadevne napačne trditve »Slovenca« iz trte izvirne.

— **Orjuna in III. državna gimnazija v Ljubljani.** »Orjuna« je v uvodniku zadnje številke postavila v tem pogledu trditve, ki ne odgovarjajo dejstvu. III. državna gimnazija je imela v prvih letih po prevratu nemško — manjšinski značaj. Danes ima zavod popolnoma isto učno snov in učni načrt kot ostale realne gimnazije pri nas. Goji se torej materinski jezik narodna zgodovina itd. popolnoma v isti izmeri kot na drugih naših srednješolskih zavodih.

— **Manjšinska šola v Ljubljani.** Ta je imela doslej 4 razrede, ker je sprejemala poleg Nemcev tudi otroke staršev, ki so jih pošiljali tja iz kateregakoli razloga. Nova odredba dopušča na tej šoli sprejem onih otrok, ki iz izvirni dokazili osvedočijo, da so Nemci po materni ali očetovi strani. Na ta način se skrči število nemških razredov od 4 na 2.

— **Šole na Kočevskem.** Tu se izvrše v prihodnjih tednih bistvene in načelne izmene. Od okrog 30 učnih oseb ostane na Kočevskem od dosedanjih samo še okrog pet učiteljev (ic). Učna uprava ni imela zadostnega jamstva, zato je premostila nemško učno osbjie po drugih šolah ljubljanske oblasti in namestila tja slovenske učne moči. Tudi učni načrt se prilagodi potrebam nacionalnega poučevanja. Nove odredbe so važen mehanizem na šolskem polju med preteklostjo in bodočnostjo v Kočevskem.

— **Vinarska in sadjarska šola v Mariboru,** ki je bila doslej dvoletna, se je spreminila v enoletno. Pogoji za sprejem so razpisani tudi v »Kmetovalcu« od 15. avgusta t. l. Prošnje za sprejem se morajo pošiljati še do 1. oktobra, ker je začetek novega šolskega leta za novince priložen na prve dni novembra, o čemer se bo vsakega prosilca posebej svojačasno točno obvestilo.

— **Nova strokovna šola.** Na Tehniški srednji šoli v Ljubljani se letos otvori I. letnik strokovne šole za keramiko. Učna doba traja tri šolska leta. Odhodno izpričevalo nadomešča dokaz o pravilnem dovršenju učne dobe (učno izpričevalo, oziroma pomočniški izpit). Sprejemajo se učenci in učenke, ki so stari 14 let in dovršili 4 razrede osnovne šole. Redni pouk se prične 10. t. m. Vpisovanje je 4. 5. in 9. t. m. dopoldne pri ravnateljstvu Tehniške srednje šole v Ljubljani, ki daje vsa natančnejša poasnila.

— **V glasbeni šoli operne pevke, profesorice Jarmile Lily Gerbičeve** se prične s poukom v solopetu in klavirju dne 1. oktobra. Dan vpisovanja bode pravočasno v časopisih objavljen. 1580n

— **Vpisovanje v glasbeno šolo in konservatorij Glasbene Matice** se vrši te dni dnevno od 9. do 12. in od 3. do 5. popoldne. Ravnateljstvo prosi, da pridejo gojenci v spremstvu staršev k vpisu. Lanski gojenci naj prineso s seboj letna spričevala. Pri vpisu je plačati 10 Din, vpisnine in 25 Din članarine. Poleg tega pa ukovino za september, ki znaša za klavir in vijolino na glasbeni šoli 70 Din, na konservatoriju 120 Din, solopetu 150 Din, instrumentalni pouk (vilo, čelo, kontrabas, flauta, oboa, klavir, fagot, rog, trobenta, pozavnja, tolkala in orgle) 90 Din. Poleg tega se poučujejo tudi vsi teoretični predmeti. Razdeljevanje in določitev urnika se vrši v soboto popoldne. Redni pouk pa se prične v vseh razredih in oddelkih v ponedeljek dne 7. t. m. dopoldne. — **Ravnateljstvo.** 1585n

• **Romarji.** Iz Rima poročajo, da se ceni za sveto leto tja došlih romarjev v prvi polovici tekočega leta na pol milijona.

• **Mednarodna radiokoneferenca** se bo vršila prihodnje leto v Washingtonu. Ameriški državni departement je razposlal na 42 tujih vlad vabilo na konferenco z željo, da bi se vršila v zgodnji pomladi. Glavni namen konference bo pospeševanje mednarodnih zvez potom brezžične telegrafije.

„J“. 616.

Mreže

A. Šinkovec, d. d. Grosuplje.

„J“. 616.

Vrvi

A. Šinkovec, d. d. Grosuplje.

Gospodarstvo

Dr. Fran Windischer:

Zadružna informacijska tečaja v Ljubljani in Mariboru

V Sloveniji je organizacija obrtnikov in trgovcev dobro razvita. Organizacija trgovcev in obrtnikov je dvojne vrste. V obeh teh stanovih imamo organizacijo, ki je obvezna in temelji na določilih obrtnega reda, ter organizacijo, ki je prostovoljna in sloni na predpisih društvenega zakona. Organizacija je razpredena po celi Sloveniji in se je osobito, v kolikor je obvezna, močno razvila po prevratu. Obvezno stanovsko organizacijo obrtništva v Sloveniji tvorijo obrt. zadruge, katerih je v Ljubljani in mariborski oblasti 215. Organizacija višje vrste je Zveza obrtnih zadrug. Zveza obrtnih zadrug za ljubljansko oblast ima svoj sedež v Ljubljani, Zveza obrtnih zadrug za mariborsko oblast pa svoj sedež v Mariboru. Zadruge so ali mešane ali strokovne. Gostilničarske zadruge imajo svoje zveze, in sicer je Zveza gostilničarskih zadrug za mariborsko oblast v Celju, za ljubljansko v Ljubljani.

Obvezna organizacija trgovcev v Sloveniji je izvedena v trgovskih združenjih in gremijih. Število trgovskih zadrug in gremijev znaša 33. Trgovske zadruge in gremiji so združeni v Zvezi trgovskih zadrug in gremijev s sedežem v Ljubljani.

Za dobro in redno poslovanje obrtnih in trgovskih zadrug in gremijev je predpogoji, da imajo na razpolago spretnih zadrugnih funkcionarjev, odbornikov ali uradnikov. Zadruge imajo živahno poslovanje z različnimi uradnimi mesti, oblastmi in korporacijami. Člani se obračajo do njih za pojasnila in najrazličnejših upravnih in gospodarskih vprašanjih. Že leta 1910 je Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko in Ljubljani priredila tridnevni informacijski tečaj zadrugnim funkcionarjem in ta namen, da jih seznanijo s postavnimi predpisi, ki so zanje najvažnejši, ter jim pokaže praktično zadrugno poslovanje. V tem lepo uspelem tečaju so sodelovali g. g.: dr. H. Blodig, E. Franchetti, dr. Viktor Murnik, vladni svetnik Ivan Šubic, dr. Fran Windischer, ki je vodil tečaj.

Od tistega časa se je pri nas v organizaciji trgovcev in obrtnikov mnogo izpremenilo. Število zadrug in gremijev je čvrsto poraslo. Zadruge in gremije smo združili v zveze. Število zadrugnih funkcionarjev, zadrugnih odbornikov in zadrugnih uradnikov se je jako pomnožilo. Ustrezajoč živi praktični potrebi in utemeljen željam organiziranega trgovstva in obrtništva priredi Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani dne 12., 13. in 14. septembra v prostorih Tehniške srednje šole v Ljubljani ter dne 26., 27. in 28. septembra v prostorih Narodnega doma v Mariboru zadrugno informacijski tečaj. V obeh teh tečajih bodo predavanja in naslednjih predmetih: 1. Uredba zadrug in gremijev, zvez in Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani; obrtne oblasti in njih pristojnost. 2. Poslovanje obrtnih in trgovskih zadrug. 3. Obrtno in trgovsko strokovno šolstvo. 4. Važnejše določbe obrtnega reda. 5. Važnejše določbe o delavskem zavarovanju in zaščiti delavcev. 6. Pospeševanje obrta, obrtne razstave in obrtniški krediti. 7. Vajenstvo, pomošniške in mojstrske preizkušnje. 8. Carina in premet. 9. Davčni in taksni predpisi.

Izven predavalnih ur bo udeležencem v Mariboru dana prilika, da vidijo uredbo in poslovanje pisarne Gremija trgovcev v Mariboru. V Ljubljani pa pokaže udeležencem ravnatelj g. Jostp Reiser naprave Tehniške srednje šole.

Prometna vprašanja

V naši javnosti je skoro premalo zanimanja za prometna vprašanja. V naših dnevnih čitanih sem in tja kak glas iz občinstva, ki se zavzema za uvedbo kakšne vlake ali za izboljšanje zvez (ti glasovi pa so navadno čisto lokalnega značaja, ker se ozirajo le na potrebe gotovega kraja) ali pa splošna poročila o stanju naših železnic z navedbo suhih števk ter konstatacij, da napredujemo, da se razmere izboljšujejo itd.; — poleg tega se oglašajo še razni strokovnjaki z vsemi možnimi nasveti, naj se zgradi ta ali ona proga — in pri kraju smo! Da pa bi se kdo natančneje bavil z našimi prometnimi prilikami, proučil dejanske razmere, teh je bore malo; — saj pa tudi zahteva od človeka to precej časa in izrednega zanimanja za promet.

Namen mojega članka je, dotakniti se prometnih prilik na območju ljubljanske direkcije in na podlagi daljšega proučavanja iznesti konkretne in izvedljive predloge. Na eni strani hočem vzbuditi tudi zanimanje kirše javnosti, zlasti gospodar. krogov, da bodo s svoje strani energičneje prišli na mero danih mestih za izboljšanje, na drugi strani pa podati železniški upravi nekaj nasvetov, opozarjajoč jo na odpravi-ve nedostatke. Zavedam pa se pri tem, da bi se bilo marsikaj s strani železniške uprave uredilo, kar vsebujejo moji nasveti, če bi ne bili večni križ s krediti in materialom — zato naj se ne smatrajo moja izjavljanja kot graja žel. direkcije v Ljubljani, ki je, kar priznava vsakdo, ena najboljših in državi. Hočem le, da se zganijo tudi gospod. v ministertvu in da se da direkcijski vsaj to, kar neobhodno potrebuje!

V prvi vrsti se hočem na kratko pobaviti s stanjem naših prog v Sloveniji. Na

teritoriju ljubljanske direkcije imamo po prevzemu bivše južne železnice v drž. upravo — več važnih glavnih prog, od katerih pa je na višini, katero zahtevajo moderne prometne prilike, le dvotirna proga Maribor—Ljubljana—Rakek. Proga je že skoro 70 let stara, a je zgrajena tako solidno in tako skrbno vzdrževana, da je kljub svoji starosti ena najboljših, če ne najboljša proga v državi, zlasti, ker se je sproti modernizirala, tik pred vojno so se položile 15 m dolge moderne tračnice in tudi škarpe se redno obnovljajo, deloma so se zgradile nove betonske; na progi, ki je dvotirna, je dovolj velikih postaj talco, da proga z lahkoto, razen v Zid. mostu, obvlada precejšnji promet.

Da posveča gradbeno odeljenje vsa svoja pozornost tej progi je samo ob sebi umno, saj je to ena najpomembnejših prog v kraljevini ter mednarodnega značaja vezoč velik del srednje Evrope z Jadranom.

Zal, da se o ostalih glavnih progah ni možno izraziti tako pohvalno, ker je njih stanje — slabo, pač radi dejstva, ker za potrebne investicije in še potrebnejša popravila „nema kredita“, kakor za marsikaj drugega ne!

Predvsem treba omeniti progo Zid. most — Zagreb, ki je izza ujedmenja postala ena glavnih prometnih žil države, vezoč severni del države in srednjo Evropo z Beogradom in preko njega s ostalim Balkanom. Po progi, po kateri je pred vojno vozilo le par osebnih in tovornih vlakov, vozi danes več brzovlakov poleg številnih osebnih in to. vovnih, dasi komaj zmaguje ta ogromni promet in je zahvaliti le čuječnosti in vestnemu opravljanju službe naših vrlih železničarjev, da se ni dogodilo že več večjih nesreč.

Predvsem je na tej progi, takoj pri njenem izhodišču t. j. v Zid. mostu zgraditi direktni spoj z ljubljansko progo, ker je na mali postaji, ki se ne da povečati, dragocena vsaka minuta, a vlaki stoje radi obračanja lokomotiv po 15—20 minut, vrhute pa se izgubi precej časa z razžiranjem z enega konca kolodvorja na drugega. Dalje je na tej progi čimprej položiti drugi tir, obstoječega izmenjati z novimi močnejšimi tračnicami, utrditi nasipe itd.

Drugi tir je za enkrat neobhodno potreben vsaj med Zagrebom in Zaprčicem, ker vozijo na tem odseku že itak preobremenjene proge vlaki proti Varaždinu. Nobenih posebnih težav in izdatkov bi tudi ne povzročala položitev drugega tira od Zid. mosta do Brezice, ker je nasip že gotov.

Od ostalih prog naj zgledoma omenim še dolensko, ki je menda od vseh glavnih prog naše direkcije — razen odseka Novo mesto—Bubnjarci, v najslabšem stanju. Promet na tej progi, ki je bila zgrajena v devetdesetih letih prejšnjega stoletja kot lokalna proga, po kateri je dnevno vozilo po par osebnih in tovornih vlakov z lahkim in malimi lokomotivami, je izza zgraditve belokranjske proge, ki jo veže s Karlovcem, zelo narasel in še narašča, zlasti odkar se je zvezal Goriški Kotar z Dalmacijo, tako da vozi danes po njej že lepo število osebnih in tovornih vlakov ter bo treba skoro misliti na uvedbo dir. brzovlaka na Split. Po progi, ki ima še danes stare kratke in šibke tračnice in prage, izmenjati so bili med in po vojni le do škofljice, vozijo danes težke lokomotive in preti vedno nevarnost, da se zgodi kakšna težja nesreča, katero je mnogokrat preprečila le skrbnost progovnih mojstrov in čuvajev. Vrhutega morajo vlaki voziti tudi z zmanjšano brzino, kar gotovo ovira reden in hiter promet. Še slabše pa je z odsekom Bubnjarci—Karlovac, tu se kljub temu, da vozi brzovlak le 30 km na uro, proga sumljivo nagiba, tako da se je bati mnogokrat, da se vlak ne prevrne v Kolpo. Poleg vseh teh nedostatkov so na stari dolenski tudi postaje, razen nekaj večjih, premajhne. Tej progi, na kateri promet polagoma narašča in še bo, če enkrat srečno v bodočnosti dobimo zvezo preko Kočevja na Moravice in preko Črnomlja na Ogulin, je treba torej že sedaj posvečati vso pažnjo. Predvsem je izmenjati prage, tračnice in napraviti močnejše nasipe, poskrbeti za zadostno število železniških zapornikov, povečati postaje in uvesti na njih bločni sistem. Isto, kar sem omenil glede te proge velja tudi za kočevsko. Ostale glavne proge Jesenice—Ljubljana, Jesenice—Podbrdo, Maribor—Prevalje in Pragersko—Kotoriba so kljub temu, da so enotirne, še dovolj dobre in zmogajo ne baš preveliki promet, seveda bi tudi tu gotovo pravila in izpopolnjenja ne škodovala. Kriz pa je, kakor ravno čitam v listih z novo Prekmursko progo, ki je baže zelo slabo zgrajena, nasipi so iz navadnega gramozu in ilovice — in jasno je, da jih voda lahko izpodjeda; to progo bo tudi treba polagoma dograditi in temeljito popraviti. O ostalih progah naj omenim le, da naj se čim prej zgradi spoj Rogatec—Krapina in Sent Janž—Sevnica.

Dalje bi predlagal, da se proga Zaprčice—Varaždin—Kočevje, kakor že namenavano s stranskimi progami podredi ljubljanski direkcijski, ker je področje Zagrebske direkcije itak preveliko, ljubljanske pa razmeroma majhno, ker dalje Zagrebska direkcijska tečaj progi ne posveča dovolj pozornosti in ker slednjič ta proga, obkrožena od glavnih prog ljubljanske direkcije, itak bolj gravitira na te proge, nego na ostale hrvatske. (Konec prih.)

Položaj na žitnem trgu

Svetovni trg. Tendence svetovnega žitnega trga je bila zadnje dni mirna. Rusija je začela izvažati žito in je sklenila že večje kupčije v Nemčiji in Italiji. Krožilo celo vesti, da je dala neka mednarodna tvrdka sovjetski vladi večje posojilo v dolarjih in si tako zasigurala monopol izvoza žitnega iz Rusije. Po vplivom izvoza ruskega žita v evropske države, zlasti madžar,

skega žita, so morale cene v Ameriki pasti. Zetev je v državi severno od ekvatorja malone že končana. Rezultat je mnoge razočaral v kakovosti žita, ki je letos vsled neprestanega dežja slaba. Iz statističnih podatkov je razvidno, da je rezultat kontinentalne letine za četrtino boljši kot lanski in zato bo tudi potrebnost uvoza manjša. Posledica tega je, da cene v glavnih žitnih središčih padajo.

Domače tržišče. (Tedensko poročilo novosadske blagovne borze.) Zelo slaba tendenca traja dalje. Povpraševanje po žitu je še vedno slabo. Iz inozemstva skoraj sploh ni zanimanja za nove kupčije. Kar je bilo povpraševanja, je šlo na račun prejšnjih prodaj. To velja ne samo za pšenico, nego tudi za ostale poljske prideleke. Kupcev sploh ni, dovoz je slab, ker so cene nizke. Promet na borzi srednji.

Pšenica je popustila v ceni za 10 para. Bačko vagonsko blago po 265 so ponujali koncem tedna po 257,50—255 Din brez kupcev. Blago na Tisi je padlo od 272,50 na 262,50 Din. Po tej ceni je bilo sklenjenih koncem tedna več kupčij. Kupovali so veččinoma izvozniki. Domači mlinci se za pšenico ne zanimajo. Za relacijo Braila sremosko blago na Donavi so ponujali 260. Za relacijo Bratislava—Dunaj sploh ni bilo kupčij. Na bratislavskem in dunajskem žitnem trgu vlada tudi mrtvilo. Zaloge domačega žita so znatne.

Tudi situacija s koruzo je popustila. Največji zastoj je v blagu na rekah. Za to blago sploh ni kupcev. Kupčije so šle na račun prejšnjih prodaj. Cene vagonskega blaga so padle od 180 na 177,50 Din. Sremosko koruzo ponujajo po 182,50 brez kupcev, plovbeno na Tisi po 186—187,50 Din tudi brez kupcev. Braila notira 164 S, Dunaj 138 KČ, Promet z novo umetno sušeno koruzo je še slab. V inozemstvu ta koruzo ne gre, zato se izvozniki zanjo ne zanimajo. Ponudba je precejšnja. Cene so padle za 2—3 para. Januar in december je notiral zaokonec tedna 135, koncem 132,50 Din. Suho koruzo so kupovali izvozniki za relacijo Braila. Blago na Tisi notira 167, Braila 148 S, Dunaj pa 128 KČ.

Promet z moko je zelo nadoval. Ponudba je velika, kupcev pa sploh ni. Bosna in ostale pokrajine slabo kupujejo. Moka se je vnovič pocenila za 5 para (od 44 na 43). Pocenili so se tudi otrobi in sicer od 150 na 145. Oves in ječmen ponujajo brez kupcev. Bački oves ponujajo po 165, slavonski pariteta Osijek po 155.



—g Centralna carinska blagajna v Solunu. Finančno ministertvo je sklenilo ustanoviti pri glavni carinarnici v svobodni ceni v Solunu centralno carinsko blagajno, ki bo spadala pod kompetenco tamkajšnje glavne carinarnice. Vsa ministertva, ki imajo svoje zastopnike v Solunu, otvorijo pri tej blagajni kredit.

—g Podpora veleposl. v Subotici in Jadranski razstavi. Minister trgovine in industrije dr. Krajač je podpisal odlok, s katerim se podeljuje veleposl. v Subotici 40.000 Din podpore. Jadranska razstava dobi od trgovskega ministra 10.000 Din za ureditev turističnega oddelka v Zagrebu.

—g Agrarna reforma v številkah. Veleposl. na Hrvaškem, v Slavoniji, Vojvodini in Sloveniji so imela 851.000 kat. jutrov gozdov in 392.000 kat. j. ostalega zemljišča. Skupaj so zavzemala ta veleposl. 2.089.000 kat. jutrov. Od tega so dobili agrarni interesi in dobrovoljci dobi okrog 557.000 jutrov. Dobrovolci imajo 93.311 jutrov, kolonisti 35.390, siromašni kmetje dotičnih kraljev pa 355.936.

—g Hmell. Nürnberg. 31. avgusta. Živalna kupčija — prodanih 300 baš — tržno blago od 400 do 480, holandsko od 475 do 520 M za 50 kg.

—g Dobave. Ekonom. odeljenje direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema dne 3. avgusta t. l. pismene ponudbe za dobavo kuvert, do 2. septembra t. l. pa ponudbe za dobavo 2.000 kg svinčenih zaliv. (Predmetni pogoji na vpogled pri ekonomskem odeljenju direkcije državnih železnic v Ljubljani). — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 14. septembra t. l. pri direkcijski državnega rudnika Zabukovca pri Celju glede dobave 10 vagonov krajnikov. — Dne 15. septembra t. l. pri komandi vojnega okroga v Otočcu in pri komandi mesta v Gospiču in Bihaču glede dobave mesa za predmetne garnizije. — Dne 15. septembra t. l. pri komandi mesta v Sisku glede dobave mesa za sisaško garnizijo; v Petrinji glede dobave mesa za garnizijo Petrinje. Dne 17. septembra t. l. pri intendanturi Vrbaske divizijske oblasti u Banji Loki glede dobave mesa za garnizijo Banjaluka. Dne 22. septembra t. l. pri direkcijski državnih železnic v Zagrebu glede dobave stavbenega materiala. — Dne 23. septembra t. l. pri direkcijski državnih železnic v Sarajevu glede dobave železne pločvine. — Dne 24. septembra t. l. pri komandi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani glede dobave 420.000 kg ovs. — Predmetni oglaš. z natančnejšimi podatki so v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

Sport

Nogomet

Nogomet zavzema v Jugoslaviji po svoji razširjenosti in popularnosti prvo mesto med sporti. Organiziran je v Jugoslovanskem Nogometnem Savezu, ki ima svoj sedež v Zagrebu ter šteje 234 včlanjenih klubov s približno 8000 verificiranimi igralci. JNS se deli v sedem podelavov, katerih sedeži so Zagreb, Beograd, Ljubljana, Split, Sarajevo, Subotica in Osijek. Teritorij ljubljanskega Nogometnega Podelava obsega Slovenijo s Prekmurjem.

Začetki slovenskega nogometa segajo nazaj v leta 1907 in 1908. Obstojali so sicer že prej v Ljubljani, Mariboru, Celju in Celovcu razni nemški ter v Trstu nekateri italijanski klubi, toda med Slovenci je vzraslo zanimanje za nogomet šele v letih 1907 do 1908. Pojavilo se je najprej med srednješolskim dištvom v Ljubljani, Gorici in Trstu. Glavni iniciatorji sporta med dištvom so bili ing. St. Bloudek in za njim E. Betetto v Ljubljani, Al. Gorjup v Gorici ter prof. M. Maehr in E. Raigeli v Trstu. Nogomet se je gojil v začetku seveda v jako primitivni obliki. Ker ni bilo na razpolago dovolj velikih igrišč, se je do leta 1910 največkrat igralo z močviri po sedem igralcev.

Leta 1910. so se mali dišjaški klubi v Ljubljani združili v »Srednješolski Football klub Hermes«, ki je dobil na prostoru sedanega veleposl. pravilno igrišče. S pomočjo nekaterih profesorjev, ki so imeli razumevanje za nove težnje svojih dijakov (dr. Tomšič, M. Kenda, dr. Hočevar, Pavlič, dr. Požar) se je razvil srednješolski »Hermes« v solidno organizacijo, ki je postala kasneje pod imenom Ilirija matrica slovenskega nogometa. Sporedno s Hermesom se je v Gorici lepo razvil srednješolski klub »Jugoslavija«, v Trstu pa je nastala »Studentesca Sportiva«. Vse tri klube je vezalo mnogo skupnih interesov; večkrat so nastopili proti težim protivnikom celo kombinirani po firmo SFK Hermes, SK Ilirija je razstavil iz te dobre tri fotografije: I. moštvo SFK Hermes, kombinirani team Hermes in Jugoslavije ter skupino kombiniranega teama in zagrebske Concordije.

Korak naprej v razvoju slovenskega nogometa je bil storjen leta 1911. z ustanovitvijo sedanega sportnega kluba »Ilirija«, ki se je takrat nazival »Slovenski Football klub Ilirija«. Prva dva predsednika sta mu bila dr. Fr. Kandare in Josip Rohrmann. Pritegnili so k temu sportnemu gibanju meščanske sloje in starejšo generacijo. Vodstvo SFK Ilirije je že v prvih mesecih obstoja spoznalo, da je življenjske važnosti za klub, da si pridobi naraščajo. Rešilo je to vprašanje na najsrečnejši način s tem, da je pridobilo za priključitev srednješolski Hermes. Odslej predstavlja zgodovina Ilirije dolgo vrsto let v glavnih obirih tudi zgodovino slovenskega nogometa. Leta 1913. se je osnoval SK Slovan, sedaj poleg Ilirije najstarejši slovenski sportni klub, ki goji nogomet.

Važen mejnik v razvoju našega nogometa je gostovanje slavne praške Slavije v Ljubljani leta 1913. V tej propagandni priditvi, kateri so prvi prisostvovali ofiteljni zastopniki oblasti, je Slavija demonstrirala mladim igralcem Ilirije modern nogometni in praški trener, ki ga je poslala v Ljubljano Slavija, je vcepil Iliriji sistem in izro, katere se z uspehom poslužuje še danes in katero so posneli od nje več ali manj skoro vsi domači klubi. Tudi iz te dobe ima Ilirija v razstavi nekoliko slik.

Rapidni razvoj nogometa je leta 1914. nenadoma prekinila vojna. Vstajenje Jugoslavije leta 1918. znači tudi vstajenje in prerod jugoslovanskega sporta. V Sloveniji je leta 1919. trojica dr. Berce, ing. Bloudek in Betetto najprej oživotvorila Ilirijo. Zbrali so se v njenemu okrožju poleg preizkušenih moči iz predvojnega Ilirije tudi nekateri člani nekdanje goriške Jugoslavije, ki so kasneje osnovali v Ljubljani SK Primorje. Kmalu je začel delovati tudi SK Slovan. V Mariboru se je osnoval poleg že obstoječega SD Rapid I. Slovenski Sportni Klub Maribor in v Celju SK Celje, ki imata oba velike zasluge za razvoj našega nacionalnega sporta. Poleg njih je nastala leta 1919. in 1920. cela vrsta novih klubov. Znatnejši klubi, med njimi v prvi vrsti Ilirija, so stopili v ozke stike s hrvatskimi klubi in posikali zvez tudi do inozemskih klubov, predvsem do čeških in avstrijskih. S tem se je njihov razvoj znatno pospešil.

Leta 1920. se je osnoval v Zagrebu Jugoslovanski Nogometni Savez, ki je štel prvo leto 116 včlanjenih klubov. Isto leto je organiziral SK Ilirijo za Slovenijo ljubljanski Nogometni Podelav, v katerem je bilo v začetku sedem klubov s približno 300 verificiranimi igralci, odnosno s približno 1200 celokupnega članstva. Danes šteje LNP 19 klubov z nad 800 verificiranimi igralci, ne všteti naraščajo, odnosno s približno 4000 celokupnega članstva. Skoro vsi ti klubi goje poleg nogometa še raznovrstne druge sporte, zlasti lahko atletiko, hazeno, tenis, plavanje in zimске sporte.

Vsi pomembnejši klubi LNP so zastopani na veleposl. sportni razstavi. Razstavili so v prvi vrsti slike, iz katerih se more zasledovati njihov razvoj, nadalje trofeje in spominska darila iz raznih tekmoval, tako: pokale, kipe, plakete, spominske zastavice, poklonjene jim od tujih klubov itd. Na nekater, za razvoj nogometa v Sloveniji markantne slike smo opozorili že prej. Med predmeti, ki jih razstavi SK Ilirija, vodilni klub LNP, predstavlja eno največjih zanimivosti sportne razstave zbirka klubskih znakov, v kateri je zbral SK Ilirija znake vseh klubov, s katerimi se je sestel na železnem polju tekmo svojega petnajstletnega obstoja. Večji inozemski klubi med njimi so: Slavia (Praga), ČAFC (Praga), Rapid (Dunaj), Wiener Sportklub, Admira (Dunaj), Slovan (Dunaj), Wacker (München), Sturm (Graz), Athletik SK (Celovec), Sparta (Kladno), Zidenice (Br-

no), Leipzig (Br), AC Venezia, CS Olimpia (Reka), JAC (Dunaj) itd. Za podelav je absolvirala SK Ilirija več reprezentančnih tekem, med njimi proti izbranemu teamu francoske nogometne federacije (spominski trak federacije v razstavi). Kot prvak podelava stoji Ilirija naravno v tesnih stikih tudi z vsemi večjimi klubi v državi.

Izmed ostalih klubov Slovenije, ki imajo razsežne tekmovalne stike, je treba imenovati SK Primorje (Ljubljana), SSK Maribor in SD Rapid (Maribor), Athletik SK (Celje) in SK Celje, SK Hermes (Ljubljana) in SK Jadran (Ljubljana).

V sledečem naštevamo klube, ki so včlanjeni v ljubljanskem nogometnem podelavu:

V Ljubljani: Sportni klub »Ilirija«, Sportni klub »Jadran«, Železničarski sportni klub »Hermes«, Akademski sportni klub »Primorje«, Sportni klub »Slovan«, Sportni klub »Slavija«, Sportni klub »Svoboda«. — V Mariboru: I. Slov. sportni klub »Maribor«, Sportno društvo »Rapid«, Trgovski sportni klub »Merkur«, Sportni klub »Svoboda«. — V Celju: Sportni klub »Celje«, Atletski sportni klub »Red Star«. — V Ptuj: Sportni klub »Ptuj«. — V Kranju: Sportni klub »Korotan«. — V Trbovljah: Sportni klub »Trbovlje«. — V Murski Soboti: Sportni klub »Mura«. — V Šoštanju: Sportno društvo »Šoštanj«.

★ ★ ★

— Planinski dom v Kravcu je dovršen in se svečano otvoril v nedeljo 6. septembra. Solidna, z največjo prečnostjo izvršena stavba v taki višini (1700 m) napravi mogočen vtis od blizu in daleč. Opremljena je kakor planinski hotel. Svet okoli zgradbe je izravnan in ograjen. Novi planinski dom leži dober četrt ure pod vrhom Kravca na razgledni točki, ki ji ni prava v naših planinah; razen tega bo izhodišče za ture v predgorju od Grebena do Kravca in bo tvoril zvezo preko Grebena in Čojzove koče tudi v glavno pogorje Grinjavcev. Okoli Kravca in pod razsežnimi planinami pod istim bo tudi pozni najlepší teren za smučič z dobrodošlimi sestopi na vse strani. Prometu se sedaj izroči ponosna planinska stavba, ki bo vsestransko služila turistovskemu prometu.

— Letovišče ali planinska postojanka? Načelnik savinske podružnice SPD gospod Kočbek nam piše iz Gornjega grada: V št. 195. »Slov. Narod« je nekdo objavil dopis iz Solkave, ki ne odgovarja resnici. Dopisnik trdi, da je Tillerjeva kočica samo za letoviščarje in ne prihaja za turiste v pošt. Razvidno je, da je dopisnik o razmerah pri Pi skernikovem zavetišču ni prav poučen. V novi Tillerjevi koči so sobe opremlili zasebniki, ki imajo edino to prednost, da lahko stanujejo v svojih sobah. Ako niso navzoči, se vse postelje oddajo turistom. Vsi zasebniki pa itak niso vsi namerak navzoči, tako se tam vedno ostane več postelj na razpolago. Razen tega je še v postrežju skupno ležišče za 20 oseb, v Pi skernikovem zavetišču pa dve sobi s petimi posteljami in v verandi štiri postelje. V slučaju, da zasedejo letoviščarji vse sobe, je še za turiste na razpolago 34 ležišč, ki se po otvoritvi koč niso bile nikdar zasedene. Da sta se v Pi skernikovem zavetišču porabili dve sobi, kjer so bile popreje postelje, za gostilniško obrt, je bilo nujno potrebno, ker bi samo ena obednica ne zadostovala za veliki obisk. Turisti so navadno bolj skromni in ne zahtevajo vsak za se sobe, ampak se zadovoljujejo tudi s skupnim ležiščem, samo da so pod streho. Poudarjati pa moramo, da Pi skernikovo zavetišče s Tillerjevo kočico ni prava postojanka za turiste, ampak Frischaufov dom na Okrešlju, navzlic temu pa je sedaj tam dovolj prostora za letoviščarje in turiste. Kar se tiče dece, pa je stvar zasebnikov in se bode o tem govorilo na obnem zboru.

— »Planinski Vestnik« prinaša v septembri številki tole vsebino: Dr. H. Tuma: Čez Nizki vrh. — Vilko Mazl: Rekord. — Jožef Zazula: Planinska cesta Črna Jezersko. — D. T.: Prilodni kraj Like (Plitvička jezera). — F. S. Copeland: Mount Logan - ekspedicija. — Dušan Jelkic: Izlet Sprskog Planinskog društva u Istočno Srbijo. — Obzor. — Društvene vesti: Slovenska otvoritev Tillerjeve kočice v Logarski dolini. Otvoritev spominske plošče pok. dr. Klementa Jug. O zvezji slovenskih planinskih društev. Češko - slovenska - Jihoslovenska Liga. Italijansko planinsko društvo, podružnica v Gorici. Podpora in zahvala. Državno zdravilišče na Golniku. — Naše slike: Storžič iz Loma.

— Slovensko planinsko društvo priredi v nedeljo 6. septembra slovesno otvoritev novega planinskega doma na Kravcu in vabi k otvoritvi vse svoje člane in sploh vse prijatelje planinstva. Novi dom je že popolnoma opremljen in dobro oskrbovan ter bo na dan otvoritve najizdatnejše preskrbljen z vsemi okrepili. Ob 11. uri bo sv. maša, pri kateri bodo sodelovali poseben pevski zbor in orkester iz Kranja. Po maši pozdrav in govori in ljudska veselica, pri kateri sodeluje tudi znana godba iz Domžal. Pred svečanostjo in po isti se bodo prirejali skupni izleti po bližnji okolici. Prihod se priporoča ali že zvečer ali pa s prvimi jutranjimi (planinskimi) vlaki preko Kamnika ali Kranja in Cerklja. Na povratku si bodo izletniki lahko izbrali pod večjim vodstvom poti, ki jih bodo najbolj zanimala. Slavnost se vrši ob vsakem vremenu. Na mnogobrojno udeležbo vabi odbor.

— Kavkaški nogometniki v Nemčiji. Iz Tiflisa je odpotovala kavkaška nogometna reprezentanca v Nemčijo in nastopi v teke se vrši še to jesensko sezono v Dresdenu.

— Ukrajinsko nogometno moštvo poseti v kratkem Nemčijo in nato Francijo, kjer bo absolviralo več tekem.

Darujmo za sokolski Tabor!

Edino na boljši **šivalni stroji**
so to
Josip Petelinca
znanih **GRITZNER, ADLER,**
PHÖNIX za rodbino, obrt in
industrijo. — Posamezni deli za
stroje in kolesa, Lam-rz igle
LJUBLJANA 164-L
blizu Prešernovega spomenika

Posetnikom velesejma priporočamo naslednje trgovke:

Ne boste se kesali, ako kupite obleke za dame in gospode vseh vrst najmodernejšega kroja, kakor tudi dežne plašče in vse modne predmete po najnižji ceni v konfekcijski in modni trgovini

FRAN LUKIC 3013
Pred škofijo 19. Pred škofijo 19.

Restavracija na „Strelšču“ 2950
pod Rožnikom
se priporoča
M. in F. Balija.

J. Kostevc 2919
manufakturna trgovina
in zaloga pivot. preprog
Sv. Petra c. 4.

M. Bartl 2918
specijalna parfumerija, trgovina
rokavic in nogavic.
Ljubljana, Stritarjeva ul. 2.
Paviljon E št. 49, 51

Narodna tiskarna
Ljubljana, Knafljeva ulica št. 5.

ALFONZ BREZNIK
MESTNI TRG 3 (poleg magistrata).
Največja in najstarejša trgovina klavirjev, pianov
in harmonijev ter vraga glasbenega orodja in
strun. Oglejte si to najpopolnejše podjetje Jugoslavije!

Prodaja na obroke! 2951

Ivan Jaxin sin
Gospodarska c. 2.
Velika zaloga šivalnih, pisalnih strojev in koles.
2956

Restavracija „pri Levu“
Ljubljana
Gospodarska c. 16.
2955

„Narodna kavana“
Dvorski trg
Josip Carl.
2954

Hotel in restavracija „LLOYD“ 2953
Sv. Petra cesta št. 7.
Izborna kuhinja. Pristna plača
Marija Tavzes.

Marija Rogelj
manufakturna trgovina
perilo za gospode in dame.
Blago dobro, cene nizke.
Sv. Petra c. 26.
2958

Ložar & Bizjak
manufakturna, moda, konfekcija,
galanterija, modni salon ::
Ljubljana
Sv. Petra c. št. 20.
2959

Ign. Žargi
„Pri nizki ceni“
Ljubljana, Sv. Petra cesta številka 3.

Trgovina z drobnim, pletenim in modnim blagom ter raznim perilom in kravtami na debelo in drobno. Potrebščine za krojače in šivilje. 2957

Modna trgovina Peter Šterk
Ljubljana, Star trg št. 18.
2960

Josip Vidmar
Ljubljana
Pred škofijo št. 19.
Tovarna dežnikov in solčnikov.
2961

Foto-atelje Ant. Uršič
(v hiši Trgovske banke)
Dunajska cesta.
2966

Elektrotovrdka A. VERBAJS
Ljubljana 2964
Gospodarska cesta 13 (Kolizej).

Foto-atelje V. Bešter
Aleksandrova c. 5.
Telefon št. 524.
2967

Veletovrdka žita in vseh vrst mlevskih izdelkov A. Volk
Ljubljana, Resljeva c. 24
2963

Elektrotehnična dela solidno in ceno Ivan Mihelič
Ljubljana, Lepi pot 12 (Mirje) 2965

Modna manufakturna trgovina Janko Češnik 2962
Stritarjeva ulica LJUBLJANA Lingorjeva ulica
Priporoča pri nakupu svojo zalogo najnovejšega blaga za ženske in moške obleke, belo in barvasto perilo, raznovrstne preproge, teklenike, zavese, odeje itd., po nizki ceni!

Narodna tiskarna
Ljubljana, Knafljeva ulica št. 5.

Ure, zlatnina, srebrnina Ed. Škopek 2970
Mestni trg št. 8.
Popravila točno in solidno.

L. Mikuš
Mestni trg št. 15.
Tovarna dežnikov, zaloga sprehajalnih palic.
2969

Paviljon Vidmar nasl.
na veseličnem prostoru velesejma.
Prvovrstna vina. - Gorka, mizna jedila.

ZA ČASA VELESEJMA: 2968
Velika izbira: žepne ure, budilke, zapeljivke, uhani in posebno lepo jedilno orodje (Besteck) iz pravega kina srebra. Po nizkih cenah, samo pri trdki Jos. Selovin - Čuden, Mestni trg 13.
Ob enem priporočam gostilno „Gratek klet“ preje pri „Fridrihu“, Mestni trg št. 13 s svojimi pristnimi vini, dobrih jedil in točno postrežbo.

Nikdar ni dovolj,

da razstavite svoje blago na velesejmu, potrebno je tudi nekaj REKLAME za svojo razstavo
v „SLOVENSKEM NARODU“
Informacije v upravi lista: Knafljeva št. 5 in na velesejmu pri našem zastopniku

Zaloga manufakture na veliko
Brzojav: Hribernik, Ljubljana
— Telefonska številka 530 —

M. HRIBERNIK
Ljubljana, Tavčarjeva (Sodna) ulica št. 6

Priporoča svojo veliko zalogo manufakturnega blaga, prvovrstnih ino- zemskih tovarov —

Opozorjamo

da se bodo klobuki za gospode in dečke vseh vrst do najceneje prodajali v trgovini klobukov
Jos. Pok naslednik A. Jamnik, Ljubljana, Stari trg.

Najstarejša sedlarska delavnica JOSIP KÖHLER
LJUBLJANA, Dunajska cesta 19

priporoča izdelane konjske opreme ter vse sedlarske potrebščine. Dalje popolne opreme za pse in dresuro psov. Izdelujejo se tudi razni kovčki, ženske ročne torbice, nogometne žoge itd. Popravila se izvršujejo točno. Cene solidne.

- Radio -

patent. tip „WESTERN-TELEFUNKEN“
— najboljši aparat na kontinentu —

Samoprodaja:

Vojnović Cie.
Ljubljana - Vič

Zaloga, strojenje, barvanje in izdelovanje

KOŽUHOVINE

L. ROT, krznar
LJUBLJANA, Gradišče št. 2.
Nakup kož divjačine. Nakup kož divjačine.

Mehki liv

(Temperguss)

po modelih, načrtih ali vzorcih za vse strojne, vagonске in ostale predmete, specialno opečne oblike in pričvrstvalne plošče (Klemmplatten) za železnice — v zajemčeno prvovrstni kvaliteti izdeluje in dobavlja

Livarna mehkega liva (Tempergusserei)

„TITAN“ d. d., Kamnik pri Ljubljani

Ivan Bogataj

konces. elektrotehnično podjetje, Ljubljana
Kongresni trg 19 (poleg nunske cerkve).
Tel. št. 3 Tel. št. 3

Instalacije: Radiopostaje, moderne telefonske postaje, zvonci in električna razsvetljava.
Trgovina in zaloga: Instalacijski material, motorji, telefonski aparati, moderni lestenci in svetiljke lastnega izdelka.

Radio-aparati, posamezni deli in anodne baterije.

Šolske potrebščine:

Zvezke, risalno orodje, risalni papir itd., na debelo in drobno priporoča
L. Pevalek, Ljubljana,
Zidovska ulica. 3070

L. Gerkman

trgovina z usnjem na debelo ::
Ljubljana, Sv. Petra c. 71
nasproti tovarne Polak.

Strojna mizarška delavnica

v bližini Ljubljane se pod ugodnimi plačilnimi pogoji odda v najem oziroma se PRODA. Poizve se pri ALOMA COMPANY, Ljubljana, Kongresni trg 3. 168-L

Pile vsakovrstne — (turpije) — rašpe

izdeluje strokovno ter prevzame tudi vsa specialna naročila po zmernih cenah

pilarna IVAN FIGAR
Ljubljana, Hrenova ulica 19

Josip Kregar

oblastveno preizkušeni mestni tesarski mojster LJUBLJANA,

Cesta na Kodeljevo št. 2, (Povšetova cesta št. 19).

Izvršuje vsa v svojo stroko spadajoča dela in sicer vodne in nadtalne stavbe ter umetno tesarstvo. Prevzamem po danih kakor tudi lastnih načrtih zgradbo mostov, jezov, hiš, vil ter razne gospodarske in industrijske stavbe, stolpne strehe, kupole in cerkvena ostrešja, balkone, vrtnice, verande in stopnice.

Ant. Krisper

izdelovanje čevljev, velika zaloga pletenine, drobnega in galanterijskega blaga. Eksport kranjskih izdelkov: krtač, zobotrebcev l. t. d.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Delniška glavnica Din 50.000.000—
Skupne rezerve nad Din 10.000.000—

ustanovljena 1900
LJUBLJANA — DUNAJSKA CESTA (v lastni hiši)
PODRUZNICE:
Brezice, Celje, Crenselj, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst, Agencija Logatec.

Poštni ček. račun Ljubljana 10509
Brzojav. naslov: Banka Ljubljana
Tel. št. 261, 413, 502, 503, 504

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoča dela